

Poština plačana v gotovini.

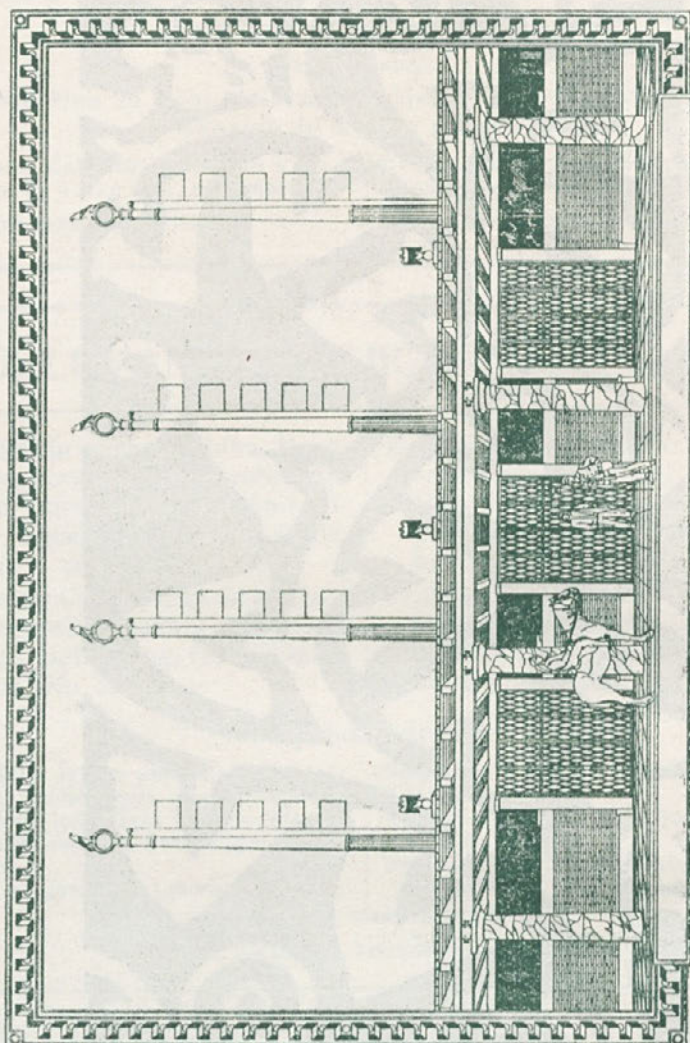

MLADOST

1927

Št. 2

PORTAL ORLOVSKEGA STADIONA

MLADOST glasilo Orlovske Podzveze v Ljubljani, izhaja 17. v mesecu. Urejuje Jože Jagodić, Ljubljana, Pred škofijo 4. List izdaja konzorcij „Mladosti“ (Dr. Joža Basaj, Ljubljana, Dunajska c. 38). — Tiska Jugoslovanska tiskarna v Ljubljani (K. Čeč). — Upravništvo je v Ljubljani, Ljudski dom (pisarna Društvene nabavne zadruge). — Uredništvo je v Ljubljani, Ljudski dom (Orl. Podzveza). — Naroča se: Upravništvo „Mladosti“, Ljubljana, Ljudski dom. — Naročnina: Za redne člane in starišine brezplačno, za vse druge Din 30.— letno; posamezna številka Din 2'50. Za naročnike izven Jugoslavije po dogovoru.

LETNIK XX

FEBRUAR 1927

ŠTEVILKA 2

Karel Cerin:

Vztrajaj!

Apostol Pavel primerja življenje tekmi v dirkališču. Sam je zrlam na morskoi ožini Istmos v Korintu tekmovalce, sam bil priča, kako so tekli, kako tekmovali, kako hiteli proti cilju, pa je zapisal besedo: »Ne veste li, da tisti, kateri v tekališču teko, vsi sicer teko, pa le eden dobi stavo?« Vsi veste, pri taki tekmi je določen cilj, ki ga določijo sodniki tekme, in določena je pot, po kateri naj tečejo tekmovalci, katero tudi določijo sodniki tekme.

Življenje naše ima tak cilj. Niso ga nam stavili ljudje, tudi človek si ga ne more sam določiti, ker On, ki nam je dal življenje, je določil tudi cilj temu življenju. Le v tisto smer sme iti naše življenje in smemo imeti usmerjene svoje korake le proti tistemu cilju, ki ga je postavil Bog, naš stvarnik, naš sodnik, naš plačnik, pa tudi naš kaznovalec. Ta cilj je: čast božja in naše zveličanje.

Pa tudi pot, po kateri naj se vrši naše tekmovanje, naš tek proti cilju, je določena. Ne po svoje, ne po lastni volji, temveč, kakor je določeno. Točno je zaznamovana ta pot — pot božjih in cerkvenih zapovedi, pot vere, upanja in ljubezni, pot poglobitnih čednosti, pot zatajevanja, premagovanja, odpovedi, žrtve; po tej poti prideš do cilja, če se ogneš teh znamenj, ne dosežeš cilja nikoli, cilja, ki je in ostane: čast božja in naše zveličanje.

Koliko jih je že bilo, ki so začeli lepo, tako lepo, pa so nehali, omagali, se naveličali, toda — vse dobro, kar je človek že storil, je izgubljeno, ako človek prezgodaj odneha — za onega, ki je omagal, je tudi pot, katero je že napravil, brez pomena. Zato, mladina, vztrajaj, vztrajaj do konca! Kdor bo do konca stanoviten, bo zveličan.

Ne sovraštvo bratov in ne suženjstvo, ne lepe besede grešne Pulifarjeve žene, ne ječa in kar je z njo v zvezi, nič, prav nič ni moglo odvrniti egiptovskega Jožefa od čednosti, vztrajal je in — visoko dostojanstvo na zemlji ter krona v nebesih je bilo plačilo za zvestobo.

Ne kakor luna na nebu, ki vedno menja svojo zunanost in podobo, ne, marveč kakor solnce bodite stanovitni. Svetlo naj je vaše življenje, gorka vaša ljubezen do Boga in vsega, kar je Bogu všeč, nezmanjšana naj ostane vaša čednost in — naj pride karkoli.

Ali veš, kaj je čas?

Ali si kdaj skušal prodreti v vsebino one dobrine, katero moraš kakor vsako drugo razumno, gospodarsko in smotreno uporabljati? Kolikokrat bi bil lahko pogledal in si ogledal delavnico, kjer se razvijajo tvoje moči, sile v proslavo božjo in dobrobit naroda!

Vedi, da je ta dobrina — čas, ena izmed največjih dobrin, da je lastnina nas vseh, da pa je ne znamo ceniti, kakor zasluži. Vedi, da se dajo vse druge dobrine nadomestiti, da pa ne nadomestiš časa, ko je enkrat minul, nikdar več. Stremiš in gledaš za leti, meseci, tedni, dnevi, vstajajo ti pred očmi kakor umrli prijatelji, katere šele po njih smrti znaš pravilno ceniti. Ozri se nazaj, preudari, koliko časa je že minulo, ali si se kdaj zavedel, da je za teboj že dvajset, trideset let! Ali ne vidiš, da te čas vabi, in sicer neprestano, da se rešiš objema propalega, onemoglega življenja, da ne bodi plen pokvarjene sodobne človeške družbe, ki misli, da čas dobro izrablja, pa ga uporablja sebi v pogubo, ljudstvu v nesrečo.

Ne trati časa! Imej pred očmi teženje nove dobe k novemu, krepkemu, zdravemu življenju, kakršno ti nudi samo naša organizacija. Zavedaj se, da vstaja na razvalinah starega sveta nov, mlad svet, da si mu dolžan z vsemi duševnimi in telesnimi močmi pomoči do čim veličastnejšega vstajenja. Odvrzimo staro, obrabljeno orodje, pojdemo z novim na delo! Daj slovo včerajšnjemu življenju, vsemu nizkemu in malenkostnemu; okleni se samo tega, kar je čisto in globoko v nas usidrano! Dvoje ti prinaša novi čas, dvoje gonilnih sil, ki gresta z nami v bodočnost: živa vera v Boga in gorka ljubezen do naroda in domovine.

Vedi, da ti nova doba prinaša še nekaj drugega. Isti veletok, ki nas nese k novemu, srečonosnemu življenju, isti tok dviga naše brate onstran mej k istemu cilju in ta val ne sme biti in tudi ne bo utesnjen v ozke struge državnih mej, ampak se že razliva po vsem svetu, objema vse človeštvo, da postane dobro zato, da bi bilo še boljše. Tako donša novi čas mlademu, prenovljenemu človeštvu srečo, ki obstoji v tem, da točno in vestno izpolnjuje vse one dolžnosti, ki jih naklada novi čas, novo življenje, zadovoljnost, radost, ki ga žene, da neprestano dela v proslavo božjo in dobrobit naroda.

Sv. pismo k socialnemu vprašanju.

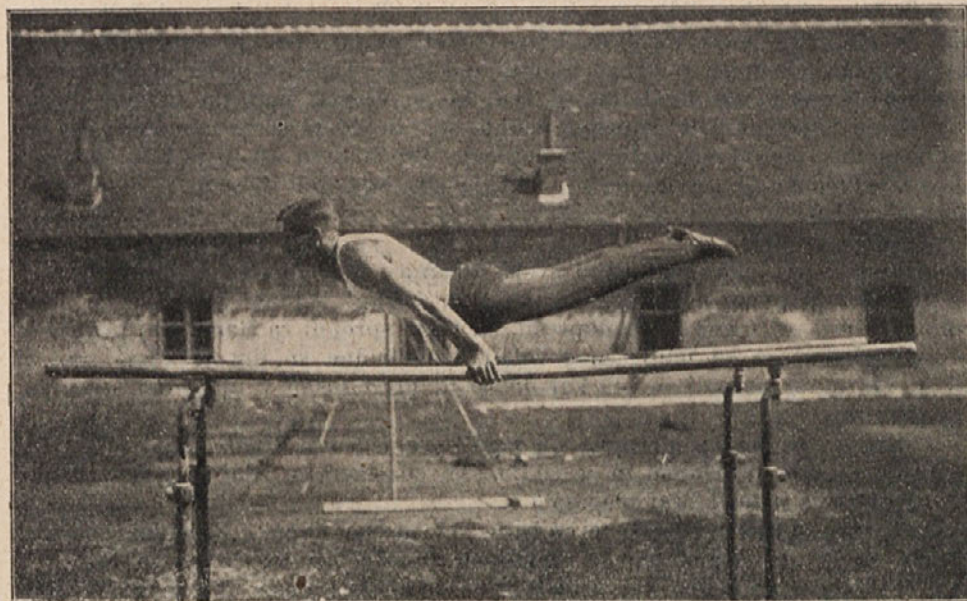
Berilo iz lista sv. apostola Jakoba.*

Bratje moji! Ne glejte na zunanjo veljavo ljudi, ko imate vero v našega veličastnega Gospoda Jezusa Kristusa. Kajli če vstopi v vaš zbor mož z zlatim prstanom in v sijajni obleki in vstopi tudi ubožec v umazani obleki, pa se ozrete proti onemu, ki nosi sijajno obleko, in rečete: »Ti lepo tukaj sedi,« ubožcu pa rečete: »Ti se vstopi tamkajle ali sedi k mojemu podnožju!« ali ne storite pri sebi razločka in postanete sodniki napačnega mišljenja? Slišite, ljubi moji

* Prinašamo v odlomku krasno pismo sv. apostola Jakoba kol donesek k travnici za letošnje prosvetne tekme. — Ur.

bratje! Ali ni Bog izbral ubogih na svetu, da so bogatini v veri in dediči kraljestva, ki ga je obljubil tistim, kateri ga ljubijo? Vi pa ste ubožca osramotili. Ali niso bogatini tisti, ki vas zatirajo, in ali vas ne vlačijo oni pred sodišča? Ali ne sramote prav ti lepega imena, po katerem se imenujete kristjani? Seveda če spolnjujete kraljevsko postavo, kakor je pisano: »Ljubi svojega bližnjega, kakor samega sebe,« prav delate. Ako pa gledate na zunanjo veljavo, grešite in postava priča zoper vas, da ste nje kršitelji. Kdor je namreč spolnil vso postavo, pa je prekršil eno zapoved, se je pregrešil zoper vse. Zakaj, kateri je rekel: »Ne prešuštvuj,« je tudi rekel: »Ne ubijaj.« Če torej ne prešuštvuješ, ubijaš pa, si kršitelj postave. Tako govorite in tako delajte, kakor je treba takim, ki bodo sojeni po postavi svobode. Zakaj sodba brez usmiljenja tistemu, ki ne skazuje usmiljenja; usmiljenje pa je nad sodbo. (Jak. 2, 1—13.)

Kaj pomaga, bratje moji, če kdo pravi, da ima vero, pa nima del? Ali ga more vera rešiti? Ako sta brat ali sestra gola in nimata vsakdanjega živeža,

Priprave za rimske tekme: Prosta razovka v opori (br. Kermavner).

pa jima kdo izmed vas reče: »Pojdita v miru, pogrejta se in nasitita« — če pa jima ne daste, kar je potrebno za telo, kaj to pomaga? Tako je tudi z vero: če nima del, je sama zase mrtva. Pa poreče kdo: »Ti imaš vero in jaz imam dela.« Pokaži mi svojo vero brez del in jaz ti iz svojih del pokažem vero. Ti veruješ, da je en Bog? Prav ravnaš; a tudi hudi duhovi verujejo, pa trepečejo. Ali hočeš, ničemurni človek, spoznati, da je vera brez del mrtva? Ali ni bil naš oče Abraham opravičen iz del, ker je položil svojega sina Izaka na oltar? Vidiš, da je vera sodelovala z njegovimi deli in da se je vera po delih dopolnila. Spolnilo se je pismo, ki pravi: Abraham je verjel Bogu, in štelu se mu je v pravičnost in je bil prijatelj božji. Vidite, da se človek opravičuje iz del in ne samo iz vere. Ali ni bila prav tako opravičena tudi hotnica Rahaba, ker je sprejela izraelska poslanca ter ju po drugem potu odpravila? Kakor je namreč telo brez duše mrtvo, tako je tudi vera brez del mrtva. (Jak. 2, 14—26.)

Dajte torej, razjokajte se, bogatini, in tarnajte nad svojimi siskami, ki pridejo na vas. Vaše bogastvo je strohnelo in vaša oblačila so svedli molji.

Vaše zlato in srebro je zarjavelo, in njuna rja bo pričala zoper vas in razjedla vaše meso kakor ogenj. Nabirali ste si zakladov v poslednjih dneh. Glejte, plačilo, ki ste ga utrgali delavcem, ki so poželi vaša polja, vpije; in klici njih, ki so želi, so prišli do ušes Gospoda nebeških čet. Gostili ste se na zemlji in naslajali, napasli svoja srca na klavni dan. Obsodili in ubili ste pravičnega — ne ustavlja se vam več. (Jak. 5, 1—6.)

Franjo Strah:

Suh list.

Zgodba fanta.

3. Seja.

Točno osem je odbila, ko je predsednik Tone potrkal s svinčnikom po mizi in pogledal po odbornikih, ki so sedeli okrog mize in se živahno razgovarjali. Razgovor je mahoma utihnil, nakar je Tone otvoril sejo. Pozdravil je vse po vrsti in naznanil dnevni red, ki je obsegal poročila in slučajnosti.

Ko je Šimen prečital zapisnik zadnje seje in zatem svoje tajniško poročilo, je predsednik pozval še ostale, naj poročajo. Prečitali so vsi in je bilo sprejeto.

»Prehajamo na drugo točko: slučajnosti. Kdo želi besede?« je povedal in vprašal Tone.

»Jaz!«

Šimen se je zganil, prelistal svojo beležnico in pogledal po fantih.

»Nekaj povsem novega bom povedal, bratje! Tilnov Peter se je med tednom zglasil pri meni in me poprosil, da bi ga sprejeli za člana. Kaj pravite?«

Spogledali so se fantje med seboj, tako čudna se jim je zdela novica. Saj so Petra vsi poznali in nič kaj dobro ni bil zapisan v njihovem spominu.

»On!?!«

»Kaj ga je vendar privedlo do tega?« se je čudil Kadilčev.

»To se sam sprašujem in se čudim. Povedal sem in zdaj se pogovorimo.«

Prvi se je oglašil brat blagajnik.

»Fantje, dobro je treba premisliti, da ne bo nápak. Previdni bodimo! Ne gre za to, da imamo enega člana več, temveč za to, če bo ta član res član, če bomo ž njim res kaj pridobili. Jaz dvomim! Mesec dni je komaj, kar so se pred Cebalom stegli in je krvavo glavo odnesel.«

»Pa ni sam vsega kriv,« je zagovarjal Šimen. »Priložnost in družba, v kateri živi! In tisti večer je še mene zval seboj; da ima nekaj govoriti z menoj, je dejal. Morda je že takrat mislil na članstvo.«

Blagajnik Nace ga je podražil: »Pa bi bil šel ž njim, ko se tako zanj poteguješ. Bi mu vsaj pomagal nositi, kar so mu nametali...!«

Brat predsednik je potrkal po mizi:

»K stvari, bratje! Med seboj se ne bomo zbadali, pogovorimo se, kakor treba. Kaj je vzrok, da je bil tak, nas ne briga. Sodimo to, kar je, okolnosti pa le toliko, kolikor so za popolno spoznanje potrebne.«

»Narobe je res, brat predsednik! Iz okolnosti, iz motivov, ki so ga vodili na slabo pot, bomo spoznali, ali se da spraviti na boljšo. Sicer je vse govorjenje brez pomena.«

»Poskusiti je treba, pravim! In dolžnost je, da poskusimo, ker nam je zapisano: da zbiramo, družimo, rešujemo. In še to: da vzgajamo, sejemo, žanjemo.«

»Slabo bomo želi,« je mrmral Nace in iskal svinčnik. Šimen pa je listal po svoji beležnici in nadaljeval:

»Naša njiva je široka in ni merjena, kakor tudi delavci niso šteti. Baš po tiste nam je treba, ki še omahujejo; po tiste, ki dosedaj niso imeli prilike spoznati našo pot.«

»Po tiste, ki omahujejo! Po tiste pa ne, ki se pretepajo do krvi, zakaj ti so že omahnili, globoko omahnili. Peter še posebno.«

Tako se je hudil brat blagajnik in vztrajno pobijal Šimna, ki se je očitvidno zavzemal za Petra. Drugi so le bolj poslušali. Bilo je res težko odločati o tem in nositi odgovornost za posledice, bodisi sprejema, bodisi odklonitve. Če ga sprejmejo in ne bo tega vreden, bodo bratom odgovorni, — če odklonijo, bodo odgovorni pred seboj in organizacijo, da so pustili človeka, ki je želel ž njimi. Tega so se vsi zavedali.

In prav so dajali Šimnu, ki je stvar zajel prav iz dna:

»Saj imaš prav, Nace, ko praviš, da bodimo previdni! Tudi to je res, da je glavno to, če bomo z novim članom kaj pridobili. Eno si pa le pozabil, bratec! Če je namreč družba, v kateri se je gibal in rasel, kriva, da ni tak, kot bi moral biti in bi lahko bil, potem je pač jasno, da ga je treba od te družbe odtrgati. Jaz bi celo rekel: odtrgati s silo! Ko pa to sam želi, je tem bolj potrebno. V tem je naša kulturna mislija. In samo v tem je bistvo stvari. Potegnimo ga ven, privedimo ga k sebi, dajmo mu nadomestila za gostilno — in naš bo.

Nace je dvomil:

»Vse to je lepo, Šimen! Samo to je veliko vprašanje, če ni že davno prepozno za to mislijo. Videti je, da je pri vinu ves doma, zato je prav malo verjetno, da bi navado pustil.«

»Jaz mislim, da ga ta družba še ni tako potegnila za seboj. Nihče pa ni tak, da se ne bi popravil, ako ima voljo, pa tudi takega ni, da ne bi omahnil, ako nima moči, ki bi ga podpirala. Ne glejmo preveč na to, kar je bilo; kaj bo, naj nam bo glavna briga! Ne gre toliko za to, ako je pil in se pretepal; za to gre, da tega ne bo več delal. Mi skrbimo za to! To je težka naloga, pa je častna tem bolj, kolikor težje so prilike. Saj je v tem naš smoter: mladino reševati in jo obvarovati pred cesto, pred blatom in močvirjem.«

»V resnici pa takšni le k nam blata nanosijo, da ga očediti ne moremo. Drži se nas, ko pečat. Ljudje pa s prstom kažejo za nami: Lejte, takšni so...!«

»Naj mi brat blagajnik oprost, da resnico povem: tudi on in nikdo izmed nas ni svetnik — in morda bi bili mi vsi prav taki kot Peter, da nas niso poklicali naši starejši médse. In če smo torej boljši od onih, popolni še vedno nismo. Le bahati nikar! Ponos je potreben, vedno pa ni na mestu. Takrat posebno ne, ko ga je deliti z drugim, ki naj nam bo brat. Če bo vreden, bo ostal, ako ne bo, pojde sam.«

Tu se je oglasil Kadilčev Tine:

»Zgrešil si, Šimen! Naša organizacija ni za enodnevnike.«

»Seveda ni. Včasih je pa nehóte. Kdor ne najde v njej tistega, kar išče, mora pač iskati iznova in drugod.«

»Mene pa ravno to zanima, zakaj prej ni občutil potrebe, da bi prišel. Takoj ko je dorastel šoli; takrat, ko je bil čas in ne zdaj, ko je že par let rasel med vinom in kvanto. Zdaj, ko ga že vsa fara pozna in bodo vse nas po njem sodili, čim bo stopil korak narobe.«

Tako je Tine končal. Šimen pa je resno povzel in dokončal:

»Naj bo zadnja beseda, bratje! Povedal sem svoje razloge za, brat Nace svoje pomisleke proti —; vsi skupaj pa sodite! Jaz ga nič ne zagovarjam; rad bi pa, da bi bil drugačen. Že zato, ker je moj sosed in ker vem, da tudi njegova mati tako želi.«

Brat Tone je listal po poslovniku in iskal dolóčila o sprejemu.

»Hm! Težavno je to! — Naj bo gost, kakor pravi poslovnik. Ako se pokaže nevrednega, potem pač storimo, kar storiti moramo. Šest mesecev imamo časa, da ga opazujemo.«

In je odredil glasovanje.

V sejni zapisnik pa je Šimen zapisal:

»Po dolgi in vsestranski debati je bil nocoj za člana-gosta sprejet Peter Tilen. Brat blagajnik, Nace Komatar, je glasoval proti sprejemu, ker da Peter Tilen ni pokazal dosedaj, da bi bil vreden imena »Orel«: tudi nima upanja, da bi se popravil. Brat predsednik, Kadilec Tine, se je glasovanja vzdržal. Vsi drugi so bili mnenja, da je naša dolžnost poskusiti ž njim. Naj bo pozdravljen med nami in dober naš brat!«

(Dalje.)

Vaclar Winkler:

Bridkost.

*Iz dalje brnijo zvonovi
v jesenski mrak,
omahujejo jim glasovi
kot truden korak.*

*Na drevo sem naslonil glavo
in strmim:*

*Kot da se je tisoč rok vzpelo v nebo,
zapuščenih tisoč v večno nebo:
gola drevesa v vsem bregu stojijo
in v pesem bolno in tiho drhtijo — — —*

*Črn vran je priletel čez daljne gore
in sedel ves temen na moje srce — — —*

Vaclar Winkler:

Ljubljana.

*Ljubljana pa v megli leži
in v luči večerni,
drevje ob cestah molči,
kostonji so mirni.*

*V noč svetlo je težak zaklel:
O da sem sam!
A deset oči v me strmi,
kaj naj jim dam? — — —*

*Ljubljana pa v megli leži,
v razkošnosti mirni,
potaplja se v senci noči
in v pesmi večerni — — —*

Na smučarskem tečaju.

Bilo je koncem decembra ali par dni po božiču, ko smo se napotili na smučarski tečaj. Toda ne mislite, da iz Ljubljane na Gorenjsko, temveč iz Berlina na Tirolsko. Družba je bila prav pisana: fantje iz vseh koncev Nemčije, dva iz Češke, en Japone in jaz, ki mi je materin jezik slovenski. Noč in dan smo se vozili in zvečer smo izstopili. Napotili smo se proti mali vasi, ki leži v gorovju kakih 1300 m visoko.

Zimski mir je vladal v dolini, samo par otrok se ni moglo ločiti od sankanja. Dolgo smo hodili in ko so se prikazale prve zvezdice, sem bil truden, da bi zaspal v snegu. Med potjo smo molčali, in ko se je začela karavana krčiti, sem uganil, da se drugim ne godi nič boljše. Ne vem kako globok je bil sneg, gotovo pa je bil globokejši, kakor so dolge moje noge. Soteska se odpre in v daljavo se zasvetijo tri hiše. Bog nas varuj, pa menda ne gremo tako daleč! Nikogar nisem vprašal, kajti ljudje bi po sebi sodeč uganili, kako se mi godi. Hodili smo še dolgo, mimo hiš in še naprej, nazadnje smo vendar prišli do vasi, ki se ji pravi Berwang.

Tisto noč sem spal kakor Napoleon, in vse prezigodaj je prišlo jutro. Kar se oglasi tovariš: »Kdo gre v sneg, da se skopljemo?« Tako topla je bila postelja in tako divja burja zunaj — toda če ne grem, bi kdo mislil, da se bojim snega. Prvi sem se oglasil, da si popolnoma proti lastni volji; za menoj še drugi, menda tudi ne od sebe. Zdržali smo v snegu, se kepali in premetavali. Povem pa, da ni bilo nič hudega; oči je treba zapreti in misliti, da je mraz prav ugodno občutje, pa gre.

Cez kake pol ure smo že čakali gori za cerkvijo, opremljeni z vsem potrebnim: na nogah smučke, v rokah palice in na sebi obleko, ki ni radi lepšega, temveč zoper sneg in mraz. O začetku ne bom mnogo govoril, kajti marsikdo bi mislil, da sem neroda in bi se še norca delal. No takole je: preden se človek zave, da se pelje po klancu, že napravi kozolec in z nosom zarit v sneg gleda, kako bi vstal. Tako se godi začetnikom, in če se desetkrat pelje, desetkrat pade. Sicer pa je vsak padelec le meh za smeh. Da smo vadili tudi obrate, različno hojo, tek, poskok itd., se razume. Kakor v telovadnici: najprej vzmik, potem še veliko vmes in nazadnje šele veletoč. Ko smo se sešli k večerji, je bilo že precej živih ranjencev in poleg tudi par polomljenih smučk. Pravimo, da je začetek težek in s tem sem se tudi jaz tolažil. Drugi dan je bil sneg boljši, kajti na staro ledeno plast je zapadlo za kako ped suhega snega. Šlo je že boljše in tudi strme klance smo premagovali. Skoraj vsak dan so bile v načrtu daljše ture in užitek je bila pot domov. Tista pot, ki se je preje vlekla po par ur daleč, je bila sedaj — malenkost: lahek predklon, nogi v počepu, desna spredaj — tako smo držali drug za drugim proti vasi.

Le ob vrhovih gora je divjal veter in mešal sneg z oblaki, v vasi pa je bil mir. Vstopil sem v cerkev, ki je bila lepo razsvetljena. Župnik je spovedoval, ljudje pa so molili rožni venec, moški naprej in ženske so odgovarjale. Bil je namreč Silvestrov večer. Tudi mi smo ga praznovali in se dostojno poslovili od starega leta. Potem so prišli v vas domači fantje in peli tirolske »jodlarje«. Lepi so ti fantje v kratkih hlačah, zelenih naramnicah in lovskih klobukih, njihovi rjavi obrazi pa pričajo, da so zdrave krvi. Harmonik menda ne poznajo, pač pa radi igrajo citre in kitaro. V sosedni gostilni je igrala domača godba na pihala. Zanimala me je, kajti vedel sem, da je kapelnik župnik. Pomešal sem se med goste in jih opazoval. Godci so imeli pristne narodne noše: na glavi cilinder, modro suktnjo, rumen telovnik s srebrnimi gumbi, kratke hlače in bele nogavice. Plesali so kakor pri nas, pili pa mnogo

manj; ljudje tudi niso čakali polnoči, temveč so se porazgubili že okrog desete in enajste ure.

Zjutraj so vabili zvonovi v cerkev. In res, prišli so ljudje iz vseh krajev. Moški pridejo navadno na smučkah, ženske pa na saneh. Sploh služijo Tirolcu smučke kakor nam poleti kolo. Tudi pismonoša dobi od države smučke in tako se vozi od hiše do hiše. — Dopoldne smo počivali radi praznovanja praznika. Vesel sem stopil v polno cerkev. Župnik nam je izpraševal vest in končal: Za

Priprave za rimske tekme: Plovni odskok iz veletoča naprej (br. Varšek).

novo leto vam naročam, opustite vse slabe navade... In sem mislil tudi jaz, kaj bi opustil. In sem dal tobaku slovo...

Minevali so dnevi polni zdravja in sreče. Ob večerih smo se še vedno vozili, kajti vselej je bilo težko odpeti smučke. V gorah je tako domače občutje, kajti človek najde gori vse, kar išče: sebe in svojo mladost. Povsod je sneg bel in mehak, povsod je modro nebo, povsod so smreke obložene z belimi blazinami. Tako se znajde človek kakor doma pred desetimi leti, ko je meril svoje sani v nepohojen sneg. Čudovito lepe so gorske pesmi: lavine šumijo proti dolini, vrhovi žare v jutranjem solncu in mlad smučar meri svojo pot brez cilja. Mnogo

bližji je človek Bogu, kadar živi v gorah. Lepše so njegove misli, zdi se mu, da bi brez hrane lahko živel in vsaka cigareta mu je oskrumba božje narave.

Z nami je bil profesor Kamitz, ki je lep, mlad fant. Videl sem ga, ko je drvel po silno strmem klancu. Telo prožno kakor pero, zavoji divji, da mečejo sneg na vse strani. Zopet sem ga videl pri skoku. Vzel je kakih 80 metrov naleta in pridrčal je z brzino 120 km na uro do skakalnice. Telo se je vzravvalo, nagnilo malo naprej in z razprostrtimi rokami je plaval 46 metrov po zraku. Čital sem, da skačejo nekateri tudi čez 60 metrov daleč. Razdaljo premeri in ne boš verjel!

Še lepši so postali zadnji dnevi, kajti nismo bili več šolarji, temveč pravi smučarji. Prožna je bila vožnja, sigurni zavoji in tudi skakati smo začeli. Vselej je prišla noč prezgodaj. Ob večerih so postajali naši pogovori prisrčni. V stanovanju je bil tudi študent, ki noče jesti; živi se namreč zgolj ob sadju. Suh je res, kakor deseti brat, je pa dober smučar in dober telovadec. S ponosom sem mu pripovedoval o nekem slovenskem kaplanu, ki je tudi menda dve leti živel ob samem sadju. »Pa ni duhovščina nasprotna telesni vzgoji?« Vesel sem bil vprašanja in na dolgo in široko sem jim govoril o orlovstvu.

Težko je bilo slovo od kmečke družine, kjer smo stanovali, še težje od sneženih klancev. Vesel sem pa vendar bil, kajti ona težka pot, ki smo jo hodili prvi dan, je peljala navzdol. Srebrnobela je bila Zugspitze, v dolini je pa ležala megla. Nad Berwang je prišla modrordeča večerna zarja in mi smo morali v dolino. Smučke so drvele po začrtani strugi vedno hitreje, moj duh se je pa še vedno mudil v gorah, kjer pojo lavine svoje divje melodije.

Franjo Neubauer:

Za srečo.

I. Na beli cesti.

Na cesto solnce sije
in fant hiti med svet,
od želj je plamenetih
po srcu vsem razgret.
Tam za goró, tam nad vasjó
pogledalo ga je oko,
srce mu je razgreló.
Njegov pogled pa njo je vžgal;
besedo je in róko dal,
odšel na cesto belo.

Tja v Francijo porušeno,
od silnih vojsk požgano
želi srce navdušeno,
v ljubezni zvesti vdano.
Težak in trd ga čaka boj
in delo rok in čela znoj;
ljudem naj tujim služi!
Pa kaj! Saj vrne se nekđáj!
Ze gleda ves prelestni raj,
ko z ljubljenko se združi!

II. Vrnitev.

Ali si vstal moj potoček na gori,
so te prignale želje na ravan?
Kdo te je vzbúdíł? Mar solnčeece zlato?
Solnček za méglami sam je zaspan.
Ptička povedala ti je sinoči,
da se povrnil je fant iz daljav,
Ti pa si tekel od mraka do zore,
hitel v dolino s púninskih višav.
Teci do hiše, — tam čaka nevesta,
v tvoji bistrini umije oči.
da bodo ženina videte boljše,
dolge medlele so dni in noči.

Mati se nagne nad tvoje valove,
stari pogled okrepi si z vodó,
dete zagleda, od daleč zamahne
srčen pozdrav mu z uvelo rokó.
Staréku oči zaiskré onemogle,
spet mu pogled bo mladeniško živ!
Teci, potoček, da gledal in slušal
rádosti, sreče boš rajске izliv!
Nékdaj šumél o ločitvi si grenki,
zdaj pa o sladki združitvi zapój!
Srca ljubeča, izkušana težko,
pevala bodo veselo s teboj!

6. Sv. Peter.

Mrzlična nestrpnost se poloti človeka, ko stopa preko praga cerkve, posvečene prvaku apostolov. Mogočno pročelje, velikanski trg z obeliskom, vodnjaki in Berninijevimi kolonadami z vso bajno grandioznostjo vzbudi nenadno v duši spomin na nekaj podobno doživelega. Slika, ki smo jo nenadno nekoč kot otroci sprejeli vase, se trenutno strne z resnično doživelim. Ni katoličana, ki ne bi te slike nosil v duši. Zato se ti ta hip, ko stopiš v predvor največje cerkve sveta, godi kakor popotniku, ki po dolgih letih ločitve hiti domov v objem ljubljenih — še par korakov pa jih bo videl... Ne vem, katera sila bi človeka mogla zadržati, da ne bi vstopil. Čutiš, da hitiš domov v očetovo hišo. Živo si prepričan, da si tukaj bolj doma in bolj v svojem kot v Senklavžu v Ljubljani. Nekaj naravnega, samo po sebi umevnega se nam je zdelo, da nas je vsako jutro prva pot vodila k nogam sv. Petra. In zdi se mi, če bi prišel desetkrat ali stokrat v Rim, vedno bi šel najprej k Sv. Petru.

Obiskovalci Rima, ki popisujejo svoja doživetja, skoraj vedno poročajo, da so bili od prvih vtisov Šentpeterske cerkve razočarani, ker so po vsem tem, kar so o njej slišali, pričakovali nekaj več. Šele polagoma, ko primerja, doume človek njeno veličastnost. Jaz sam moram le priznati, da nisem bil kar nič razočaran, le strmel sem, da je človeškim rokam bilo mogoče kaj takega ustvariti. Tu je okamenela zgodovina, tu je ves Rim v malem. Stojiš brez izraza omamljen nad bogastvom zlata in umetnin in zastonj iščeš, s čim bi primerjal to krasoto.

Ko bi Rim ne imel ničesar razen cerkve sv. Petra, bi ne bilo preveč iti preko morja in dežel, da jo vidiš.

A naj slede misli našim nogam, ki nas vodijo dalje in dalje prav pod orjaško kupolo, kjer gori leto in dan 89 zlatih svetiljk na grobu prvaka apostolov. Mislim, da je na tem prostoru molilo največ ljudi. Tudi sedaj jih je vse polno, ki kleče zatopljeni v iskreno molitev. Tudi tebe, daljnega romarja, se polasti pobožno razpoloženje, skloneš se in poklekneš k drugim molilec. Semkaj so poklekali v vseh časih naši najboljši... Moliš svoj očenaš in priložiš priporočila in prošnje doma ostalih, pa se ti zazdi, da je vse to premalo, da je skoraj vsakdanje in neprimerno. Iščeš za nečem, kar bi bilo izraz občutja, ki ga pravkar doživljaš, kar ti privre na ustnice — vera. Verujem v Boga Očeta vsemogóčnega... In potem moliš še marsikaj in te ni sram solze, ki ti oroša oko. Res ne vem, iz česa se je bila porodila. Ali se je v tej solzi izkazala vera katolika, ki sem jo sprejel že od matere in je v tem trenutku kot solza hvalečnosti kanila na Petrov grob, — ali pa je bilo v njej ganotje duhovnika, kateremu je dano, da kleči na grobu Petra, ki je videl Gospoda, govoril ž njim in objemal njegova kolena. Mogoče pa se je v tej solzi izkristaliziralo hrepenenje domačih, katerih srca so nas spremljala in smo njih želje ponesli v svojih prsih, ali pa je mogočna silnost največje in najlepše cerkve sveta, ki kakor kos samega raja in večnih nebes vpliva na dušo.

V kako veličastno formo so vklesali veliki mojstri svojega umetniškega duha! Šele sedaj ti prihaja v misel, kaj si že vse velikega in lepega slišal in bral o Petrovi cerkvi. 150 papežev počiva v obširnih prostorih pod cerkvijo med njimi mnogo proglšenih svetnikov in mučencev.

Papeži, ki so sledili sv. Petru na papeškem prestolu, so bili skoraj sami mučenci. v eni vrsti štejejo 26 papežev mučencev. Tri sto let je bila Cerkev z majhnimi presledki krvavo preganjana, kri kristjanov je preplavljala amfiteatre, zverine so bile nasičene njihovega mesa, na Vatikanskem griču so jih sežigali. Biti papež in mučenec, je bilo isto. Vsak naslednik Petrov je vedel že naprej, da ga čaka rabljev meč, križ in smrt. Kajti cesarji, ki so stolovali v krasnih palačah gori na Palatinu, so smatrali kristjane za nevarno versko družbo in so zato segali v prvi vrsti po pastirjih.

Truplo sv. Petra je bilo od nekdaj jako v časti. Hitro, ko je Cerkev zadobila svobodo, so na njegovem grobu sezidali krasno baziliko. Njegovo krsto je pa zadnji videl papež Klemen VIII. leta 1594. Sedaj pa je sploh nemogoče priti do apostolovega trupla. V sovražnih dobah so ga namreč verniki vedno znova obdajali z zidovi in oboki v strahu, da ga sovražniki ne bi ukradli in oskrnili. Ščasoma je zidni oklep tako narastel, da so l. 1848. revolucionarni prostozidarji zastonj poskušali priti do krste same. Tudi ponovne poizkuse so morali opustiti. Pred leti je londonska policija odkrila načrt, po katerem so mednarodni revolucionarji hoteli razstreliti Petrov grob in kupolo. Od tedaj je vstop v vse podzemeljske prostore dovoljen le s posebno legitimacijo.

V cerkvi sami, pravijo, bi lahko pridigalo 10 govornikov, ne da bi se med seboj motili, tako je velika. In res, v sosednji kapeli pojejo pravkar šentpeterski korarji brevir, pa odmeva do nas kot daljni šum. V velikanskih prostorih se glas čisto izgubi. Vse prebivalstvo Ljubljane bi lahko naenkrat šlo v cerkev in še bi bilo prostora za

par deset tisočev! Dolga je cerkev 187 m, ima 30 oltarjev, 290 oken, slopi, na katerih sloni kupola, imajo 71 m v obsegu, torej bi se dala v vsakem pozidati pripravna cerkvena. Toda predaleč bi me zavedlo, ko bi hotel vse te podrobnosti naštevati. Tudi nima smisla, da bi se z »Vodnikom« v roki ustavil pred vsakim oltarjem in kipom in ga tolmačil. Namenjen sem orisati le svoje vtise, zato le hitro še na streho in kupolo.

Po udobnih stopnicah pridemo na ravno streho, kjer je postavljena cela — vas. To so hiše raznih uslužbenih delavcev in čuvarjev. Od blizu občuduješ velikanske kipe apostolov, ki so spodaj s trga videti čisto naravne velikosti. Kajpada smo morali zvesti tudi na kupolo in nazadnje celo v jabolko! Nepopisen razgled se nudi očem z vrha kupole po mestu in Kampanji. Vendar mi smo že zamudili najpripravnejši jutranji čas. Solnce je že pripekalo in se v dušehi soparici odbijalo od bronastih plošč.

Tik pod jabolkom je malo širši prostor, odkoder vodijo skozi ozko grlo železne stopnice do ponosne bronaste krogle. Tu je tudi služabnik, ki pazi na red. Razlagal nam je jako uslužno, da smo do te točke prestopili 690 stopnic. Iči v jabolko nam je odločno odsvetoval, češ da je krogla že preveč razgreta od solnca. Gotovo bi nas pregovoril, da jo ni v tem hipu primahal po stopnicah junaški Korel, ki o kakem oklevanju niti slišati ni hotel. Naprej in kvišku, to je bilo njegovo geslo. Na njegovo spodbudo smo se torej po železni lestvi zrinili v jabolko, v katerem ima zlahka 20 ljudi prostora! Pritisnil je na naše častihlepje, češ, vedno se bomo lahko postavljali, da smo bili tudi v »laterni«. Toda, komaj smo bili notri, že smo se drenjali k izhodu. Bronasto jabolko je bilo res segreto kot peč, da nas je mahoma polival curkoma pot. Dihati se sploh ni dalo drugače kakor ob palec širokih špranjah, skozi katere prihaja zrak v kroglo. Toliko, da se nismo spričkali, kdo da odide prvi, le v tem smo bili edini, naj Korel za kazen čaka do zadnjega. A on je trdil, da ga bo pri priči zadela kap, če takoj ne odide. Nekdo je menil, da tem potom lahko še znameniti postane, a Korlu ni bilo tako za čast in se je med prvimi zrinil skozi grlo. A to ga prav nič ni oviralo, da ne bi deset minut pozneje, ko je sedel pred kavarno, ustavljal svojih poštenih, nič hudega slutečih tovarišev in jih spraševal: »Si že bil v jabolku?« In če je žrtev zanikala, jo je nahrulil: »Čemu pa potem sploh hodiš v Rim? Menda iščeš kako Unionsko klet!«

Čudiš se silnemu železju in orjaškim oporam, ki drže vso to reč pokonei. Imaš vtis in vero, da je zidano za večnost. Sploh se ti vsiljuje misel, da se napis spodaj na robu kupole: »Ti si Peter, skala, na to skalo bom zidal svojo Cerkev«, nanaša prav na to stavbo, v kateri je tako izrazito utelešena ideja veseljnosti katoliške Cerkve in silne moči papeštva.

7. Pri očetu.

Sprejem pri papežu je bil gotovo najvažnejši dogodek, ki smo ga doživeli v Rimu. Kako so nam tisto jutro, ko smo čakali na sprejem, radostno bila srca. Pri toliki množici še nisem videl tako prazničnega razpoloženja. Ze davno pred določeno uro smo se nepočakani zbirali pred mogočnimi bronastimi vrati, ki jih stražijo Švicarji v slikovitih srednjeveških uniformah. Ko so nas spuščali skozi vrata, so gledali po znakih-trobojnicah, ki smo jih nosili na prsih. Pozneje, ko smo stali pred sprejemno dvorano, sem opazil, da se je med nas vrnilo tudi nekaj drugih romarjev, ki niso spadali k nam, ki pa kot posamezniki niso mogli biti sprejeti pri sv. očetu in čakajo večjih skupin, da se jim pridružijo.

Mogočno, široko stopnišče vodi položno do sprejemne dvorane, ki je visoko gori v drugem nadstropju. Mislim, da v nobeno vladarsko palačo ni tako mogočnega dostopa in ni ga prostora, ki bi bil s tako natančnostjo v fresko preslikan z najbolj živimi umetninami, kakor je v teh hodnikih vsak najmanjši kotiček.

Spustili so nas v veliko dvorano, ki bilo je nekaj tekanja, preden so nas služabniki uredili ob stenah. Ker je bila velika dvorana premajhna, smo zasedli še drugo in tretjo. Glede ženske obleke so se kazali zelo natančne. Za vratom in na rokavih je moralo biti vse speto in zakrito, sicer... Sicer smo pa opazovali, da so v Rimu in sploh po Italiji ženske v obleki skromnejše in dostojnejše kot pri nas.

Na hitro roko so hoteli nekateri organizirati zbor, ki bi zapel nekaj slovenskih pesmi, a ni šlo. Vse je bilo v nestrpnem pričakovanju: kje, kdaj se prikaže sv. oče.

Vsak je čutil važnost trenutka. Zagledali bomo namestnika Kristusovega na zemlji in poglavarja vesoljne katoliške Cerkve. — Naenkrat preseka lahno šepetanje popolna tihota, — a samo par trenutkov. Takoj nato bukne v sosednji sobi gromoviti: »Bog živi!« in zopet in zopet in gre iz ene dvorane v drugo, dokler ni cela množica eno samo radostno vzklikanje. Papež, spremljan od telesne straže in par monsignorjev, je prišel! Vsi pokleknejo ob stenah, sv. oče pa koraka od enega do drugega in vsakemu nudi v poljub znameniti ribiški prstan. Sedaj ga je mogoče videti. Krepki, srednje veliki, malce upognjeni postavi se komaj pozna, da je preko šeste življenske desetletnice. Izpod bele papeške čepice silijo še čisto lepi, črni lasje. Svežega koraka stopa po dvorani, ljubitelj gora in drzni zmagovalec najvišjih vrhov. Široko, jasno čelo, ostrá

guba med obrvi in izrazite poteze v obrazu mu dajejo resen, zamišljen značaj. Toda, treba je pogledati v oči, globoke, malo otožne in neskončno dobre oči in takoj več: to je naš oče!

Kakor za očetom smo šli za njim v veliko dvorano ozirom kapelo, kjer sv. oče tudi večkrat daruje sv. mašo. Zbrali smo se tesno krog njegovega prestola. Govori. Glas je izredno svež in mehak, prijeten za uho in čeprav sem stal precej zadaj, sem vendar razumel vsako besedo. Nagovor neprisiljen, kar nič oficijelen in izredno pristrčen. Poslušamo slavošpev in blagoslov katoliške mladine. In čeprav večina ni umela italijanščine, vendar je voljnost glasu prodrila v srca, objela in pridobila duše. Čim dalje smo poslušali, tem bolj smo umeli, tem bolj smo bili njegovi. To je klic pastirja čredi, glas očeta ljubljnim otrokom. Kar govori, ni pridiga, ampak naročilo, oporoka, prijateljsko kramljanje.

... Pozdravljeni Slovenci! Prihajate, da na grobovih apostolov in mučencev živite svojo vero. Poznam živo vernost Vašega naroda. Najboljši Vaših so vsak čas prihajali in poklekali na grobove apostolov... Poznam tudi Vaše boje. Boriti se Vam je z mogočnim sovražnikom. Zato sem preradosten, ko vidim, da je ravno mladina v tolikšnem številu pohitela v središče krščanstva. Blagoslavljam Vas, katoliški telovadci. Nositelji ste novega duha, apostoli nove, odločne katoliške misli. Obiskali bodete tudi Assisi. Našli bodete tam grob ubožca in se pri njem učili, kar danes svetu najbolj manjka: odpovedi, čistosti, skromnosti...

Odšli smo kakor prerojeni. Na nas je počival blagoslov sv. očeta. Zavest, da je naš boj in naše orožje blagoslovljeno, nam je bočila prsa. Novo veselje je prešinilo naše vrste. Izginila je vsaka malodušnost. Malo prej je vest, da se telovadne tekme ne bodo vršile, vse razburila in zmedla. Potrla je zlasti tekmovalce. Toliko je bilo dela, toliko truda! Toda po avdijenci pri sv. očetu nas je navdajala zavest, da nismo prišli zastonj v Rim. Oko je radostno plamtelo, pogum in veselje je razgibalo orlovske vrste.

Drugi dan, bila je nedelja, smo bili povabljeni k papeževi sv. maši. Topot nismo bili sami Slovenci, ampak zastopanih je bilo več narodov, pač vsi, ki so se tiste dni mudili v Rimu: Hrvatje, Nizozemci, Švicarji, Italijani itd. — Med sv. mašo je bilo petje narodov in mogoče se ni še nikoli tako mogočno in navdušeno razlegala slovenska pesem po prostorni papeški kapeli. Peli so Hrvatje, Nizozemci, Italijani, a naša pesem je nadkrilila vse. Kakšen biser je naša pesem, več šele, kadar jo primerjaš s petjem drugih narodov. Zopet nam je bila pred očmi živa slika vesoljnosti Cerkve in moči papeštva. Med navdušene vivat, hoch in evviva vzklike se je enodušno družil naš krepki živijo v pozdrav odhajajočemu sv. očetu. Kaj je vse zlato in sijaj ter vojaška sila vladarjev spričo velike ljubezni katoliških narodov do svojega poglavarja. Ni čuda, če tudi drugoverci priznavajo, da je papeštvo največja duhovna sila na zemlji.

8. V kraljestvu muz.

Ko korakaš po dolgem vatikanskem poslopju, komaj slutiš, da je v teh ogromnih hodnikih in sobanah največja zbirka umetnin na svetu. A tuji, ki nimajo veliko časa na razpolago, ogledajo le mimogrede slovito vatikansko knjižnico in cele parke kipov, samo da najdejo tem več časa za znamenite Raffaelovo Stanze (stanza = soba) in Sikstinsko kapelo, dve krasoti, katerima po lepoti in veličastnosti ni menda nič enakega na svetu. Komaj slutimo, kaj vse more umetnost ustvariti, ako nismo videli tega, kar je v resnici ustvarila. Kaj je tu dovršil umetniški duh 25 letnega Raffaela na poziv papežev Julija II. in Leona X., o tem pišejo umetnostni kritiki polni občudovanja cele knjige.

Jaz popisujem svoje lastne vtise, ki niso doživljaji ne umetnika, ne kritika, ampak spomini opazovalca, ki je v enem dopoldnevu prehodil vse prostorno kraljestvo umetnosti. In še moram priznati, da sem hodil kakor v sanjah. Silno razkošje umetnosti me je omamilo, nagle spremembe utrujajo, da duh in domišljija otopita. Imel sem vedno oko tudi za obiskovalce same, ki so v takih prilikah včasih zelo zanimivi. Užitek je gledati zlasti dame, ki z obrazom, ki razodeva veliko bolj vsevednost kot zanimanje, stopicajo urno od slike do slike, pogledujejo skozi lorgnette v svojega Baedekerja (vodnika), če ni česa pomotoma zamenjal, si ob kaki vazi ali znamenitem kipu, ki ima v vodniku dve zvezdici, dajejo duška z vzhičenim: ah! ki izrazi vse, in so tako zabavna sprememba med raznovrstnimi obiskovalci. Zato pa so drugi tem resnejši, menda so Angleži, ki si jemljejo s seboj cicerona (tolmača), motreč hladno sliko za sliko. Tu in tam se ustavljajo kar dolgo, opazujejo brezstrastno in kakor da se ne menijo za blebetavega cicerona. Nemški čut za organizacijo se razodeva tudi tu, ko jih vidiš, kako hodijo v skupinah in so disciplinirani. Skupinski voditelji kažejo naštudiranost. Parkrat sem se pridružil taki skupini. Vsi pazijo, poslušajo spoštljivo svojega vodjo in si delajo beležke.

Namen, ki ga je imel Raffael pri slikanju papeških soban, je očividno: pokazati veličino, lepoto in zmago Cerkve, zlasti še papeštva. Opozoriti nas hoče na izredno pomoč, ki jo je dal Bog Petru, ko ga je izpeljal iz ječe, in na varstvo, ki ga daje Bog

vsak čas tudi Petrovim naslednikom. Največ občudovanja vzbuja Stanza della Segnatura, precejšnja, žal, nekoliko temačna četverkotna soba, najbrže privatna knjižnica in pisarna, v kateri je podpisoval papež najvažnejše listine. Tu notri so biseri Raffaellove umetnosti: »Disputa«, v kateri je Raffael poveljal bogoslovje, in tej sliki nasproti »Atenska šola«, poveljano modroslovje.

Če primerjamo obe sliki med seboj, hitro uganemo, da pri drugi manjka tiste točke, ki naj bi združila misli in srca vseh modrijanov, kakor je na prvi sliki, kjer Bog druži vsa srca v enotno harmonijo. Sicer Plato in Aristotel nastopata kot prvaka, a že sama takoj kot zastopnika dveh raznih naziranj: Plato išče pojasnenja nerešenim vprašanjem v netvarnem, nevidnem svetu. — Aristotel pa pričakuje s tem, da kaže na zemljo, rešenja zamotanim problemom v izkustvu in proučevanju ustaljenega sveta. Na »Disputa« so vsi misleci združeni v eni misli na Najsvetejše, tu se pa paganski modrijani cepijo v razne šole in ločeno iščejo resnice, a se tudi v svojih izsledkih ločijo in nasprotujejo.

Mladi Raffael je bil brez dvoma tudi resen filozof, da je umel tako jasno izraziti, da morajo vse duhovne šole biti združene v Cerkvi, če nočejo zaiti v zmotó. Ne vem, zakaj je umetnik upodobil sebe med iskajočimi modrijani. Zakaj se ni pridružil na »Disputa« množici vernikov? Spominjam se, da sem nekje bral, da je bil Raffael v svojem življenju pol kristjan in pol pogan. Nisem imel do sedaj prilike, da bi se pečal podrobneje z njegovim življenjepisom. Mogoče je v svojem kratkem življenju iskal, iskal, kakor iščemo vsi. Gotovo pa mu je bilo že radi samo teh slik dano, da sedaj tudi — vidi...

Za Sikstinsko kapelo mi ni ostalo skoraj nič časa. Zelo visoka je in stene so precej črnele. Mnogo umetnikov se je ovekovočilo v njej, a vse nadkrili orjaški duh Michelangelov, ki je upodobil na stropu človekovo stvarjenje in njegovo prazgodovino. Njegova je tudi prednja oltarna stena, ki predstavlja poslednjo sodbo. Upodobljen je trenutek, ko spregovori Kristus usodne besede: Poberite se prokleti... Še sedaj mi je pred očmi strašna postava Sinu človekovega, ki peha od sebe zavržene v peklenski ogenj. Še Marija na desnici steza roke kakor v trepetu. Glasno opozorilo kardinalom k nepristranski in pravični sodbi, ki se v tej kapeli zberejo k volitvi novega papeža.

Korla to pot ni bilo z menoj. Škoda! Pogruntal bi bil marsikako izvirno in zanimivo, ko je že skoraj sloveč radi svojih umetnostnih nazorov. (Dalje.)

Dr. V. Kocijančič:

Delo za treznost.

Ni nas veliko treznikov (abstinentov) v orlovskih vrstah; redke so take rožice po naših vrtovih, če mesečne statistike prav govoriyo. Zakaj pa ne bi? Bratje, po tej poti smo hodili s počasnimi koraki in še postajali smo, zato nismo prišli daleč. Moje misli nameravajo pospešiti korake, ne svojih, ampak vaše, tvoje, ki se še opajáš z opojnimi pijačami, čeprav se venomer napoveduje boj pijanstvu in uživanju alkohola. Rad bi namreč, da tudi ti živo sodeluješ v tem plemenitem boju.

Kako in kje začeti? Sam ne moreš dosti opraviti, še odločnost in pogum ti lahko izgine. Poglej v odseku za tovariši, ki bi se na primerno prigovarjanje odrekli tistim mericam vina, ki so jih doslej pili. Biti moraš agitator! Je pa ta stvar težka brez primerne priprave. Študiraj alkoholno vprašanje: opazuj življenje in odpri oči; snov za agitacijo, dokaze in odgovore se ti bo nabirala.

Svoje veselje išči v antialkoholni literaturi (slovstvu) in uporabi nabrano znanje pri širjenju treznostne misli. Pri pridobivanju novih abstinentov bodi vztrajen, toda previden, da koga ne odbiješ. Mnogo kapljic izdolbe luknjo v skalo.

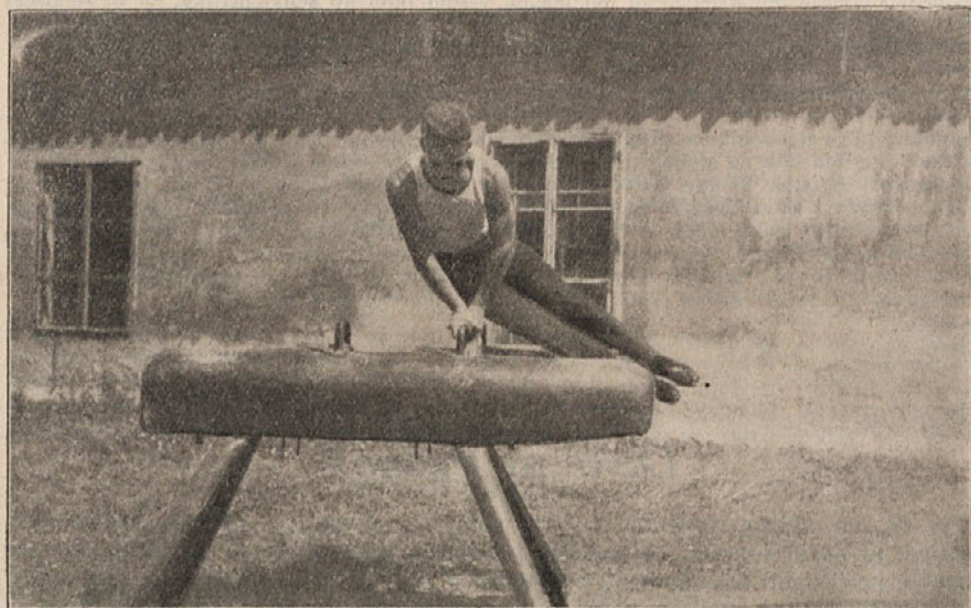
Tebi, ki si mogoče edini abstinent v odseku, so namenjeni predidóci stavki. Pa tudi naslednje upoštevaj, čeprav niso direktno tebi namenjeni.

Naše prireditve so se precej izpremenile, odkar jih mrak končava. Ideal pa ni, da krepak telovadec po telovadbi »oživlja« svoje telo z alkoholom. Tudi posetnike bo treba naučiti, da bodo hodili gledat telovadbo, ne pa prihajali na prireditve pít, kar se pač ceneje opravi v vsaki gostilni. Odbori lahko

pokažejo na tem polju svojo delavnost, uvidevnost in spretnost, pa tudi odločnost. Na tak način bi se izpopolnila naša vzgoja telesa in duha in hkrati bi blagodejno vplivali na miselnost obiskovalcev naših prireditev. Antialkoholna vzgoja je težka in dolgotrajna, a uspehi navadno ne izostanejo.

V veselo razpoloženje spravijo človeka brezalkoholni večeri (čaj z limono) prav tako ali pa še bolj, kakor z alkoholom zaliti. Zabava je bolj fina, mirnejša, duhovitejša, ker nam alkohol ni otopil višjih duševnih sposobnosti. Poskusite! Treba je v resnici! In to začnimo mi, mladina, ki smo še mehko testo in nas je še mogoče oblikovati. Ne zapirajmo srca pred očito resnico; pustimo alkohol, da rešimo sebe in narod. Pa tudi našo organizacijo podpirajmo v njenem tozadevnem stremljenju.

Poslovník ima paragraf, da se mora član, ki se na prireditvi upijani, izključiti. Na tole kazen za nezmerneže ne smemo pozabiti, ampak paragraf s stro-

Priprave za rimske tekme: Prehod s celim obratom (br. Pokorn).

gostjo izvajati. Je to tudi delo za treznost. Tisti, ki so iz srčnega nagnjenja v orlovski organizaciji, bodo presneto gledali, da si s tem pregreškom ne nakopljejo sramote izključitve.

Za pijačo je treba denarja. Če »Čebelica« pridno okoli letajoč pobira »med« pri fantih, ne bo dosti ostalo za gostilničarja. Vedi, Čebeličar, toliko kozarcev vode ti bomo zlili za vrat, kolikor se jih bo spilo opojnih pijač po tvoji krivdi, ker nisi bratom pobral denarja! —

Goreča želja, da bi bili trezni in zdravi, mi je narekovala te besede. Pripravimo plug, ledina na tem polju je trda in kdo ve koliko kapelj znoja bo padlo nanjo, ko jo bomo začeli rezati. Toda potem bomo srečni; solnce bo sijalo tudi tistim, ki delajo sedaj meglo okoli njega. Živeli trezni Orli!

*Fantje! Skrbno se pripravljajte na tekme
in vsi se jih udeležite!*

Doma.

Nezgodno zavarovanje pri Orlih.

Na septembrskem občnem zboru se je pretresalo vprašanje nezgodnega zavarovanja za našo organizacijo. Tedaj je predsedstvo O. P. poročalo na podlagi poročila češkoslovaške orlovske organizacije, ki je zavarovanje že izvedla.

Nezgodno zavarovanje so pri češkoslovaškem Orlu izvedli tako, da so zbrali z darovi temeljni fond. Poleg tega pa pobirajo od vsega članstva, všteti višji in nižji naraščaj, mesečne prispevke. Podpore v slučajih nezgode so prostovoljne. Podporo dajejo ponesrečencu največ 45 dni. Ta znaša dnevno 10 Kč za člana, 7 Kč za višji in 5 Kč za nižji naraščaj. V slučaju trajne nesposobnosti ali smrti je podpora neobvezna¹ in se določa po razmerah od slučaja do slučaja. Zavarovalne prispevke pobira in zanje jamči odsek. Tudi podporo izplača Zveza odseku. Izkušnje, ki jih je v teku treh let napravila češkoslovaška organizacija, kažejo, da je število nezgodnih slučajev primeroma majhno. Izkušnje so tudi pokazale, da je ta način lastne uprave zavarovanja mnogo cenejši, kakor če bi se zavarovanje izvedlo pri zavarovalnih zavodih.

Predsedstvo O. P. je vso zadevo preštudiralo in je mnenja, da se tudi pri nas zavarovanje izvede, ako se večina članstva za zavarovanje izreče. Z izvedbo zavarovanja centrala ne bi imela posebnih težav, ker bi z uvedbo zavarovanja v okviru organizacije ne nastali posebni stroški uprave kakor pri zavarovalnih zavodih, temveč vso upravo brez novih uradnikov mogla izvajati Podzveza sama in prispevke pobirati skoro brez posebnih stroškov skupno s članarino.

Z ozirom na to se je predsedstvo odločilo vsem bratom pojasniti, kakšna bremena bi bila združena s tem zavarovanjem in kakšne ugodnosti bi nudilo to zavarovanje onim bratom, ki jih doleti nezgoda. Na podlagi tega pojasnila naj bi potem odseki z glasovanjem odločili, ali so za uvedbo nezgodnega zavarovanja ali ne.

Nezgodno zavarovanje bi zahtevalo tole breme: vsak redni član in starešina bi moral plačevati v to svrho mesečno 50 par poleg redne članarine. Odsek bi torej izterjaval od rednih članov in starešin po 3 Din mesečno in zneske odrajtoval Podzvezi. Naraščaju pri nas bremena zavarovanja ne moremo naložiti, ker tudi podzvezne članarine ne plačuje.

Kaj bi dobival član Orla za to? V slučaju nezgode pri telovadbi ali pri prireditvi bi dobival zdravniško in lekarsko pomoč, zraven za dobo bolezni, največ pa 45 dni, dnevno po 20 Din. Za slučaj trajne invalidnosti vsled nezgode ali v slučaju smrti vsled nezgode se seveda O. P. za začetek ne bi mogla obvezati k ničemur. Omejila bi se za začetek le na prostovoljno, neobvezno podporo.

Poudariti moramo tudi misel ljubljanskega orlovskega okrožja, s katero je že koncem l. 1925 motiviralo predlog za uvedbo nezgodnega zavarovanja, ko je reklo, da je zelo potrebno, da Orel socialno vprašanje tudi praktično dejansko rešuje v svojem delokrogu. En način praktičnega dejanskega izvajanja socialnih zahtev pa je ravno zavarovanje zoper nezgode.

Slišali pa smo tudi precej pomislekov proti uvedbi nezgodnega zavarovanja in bojimo se upravičeno, da bodo ti pomisleki tako močni, da bodo večino članov potegnili za seboj in da bo plebiscit, izveden v naši organizaciji, nezgodno zavarovanje odklonil.

¹ To se pravi: organizacija ni dolžna in se ne more prisiliti, da jo izplača.

Pomisleki so ob kratkem tile:

- a) Stojimo v času težke gospodarske krize. Zato je skoro izključeno, da bi organizacija v tem času članom bremena zviševala, zlasti še, ker je v organizaciji včlanjena povečini kmetska mladina, ki ponekod, ker nima denarja, težko spravi še denar za članarino, dasi jo redno in točno plačuje;
- b) če se dogodijo slučajji nezgode, se lahko v teh slučajjih uvede po načelu samopomoči zbirka za ponesrečenca v odseku, srenji ali okrožju. V vseh slučajjih se je to do sedaj skoro brez izjeme z uspehom izvršilo. Podobno so v časih, ko še ni bilo zavarovanja proti požaru, sosedge in vaščani pogorelcu postavili hišo in je tedaj veljala samopomoč mesto zavarovanja;
- c) redovne vaje, proste vaje in naposled preprostejše vaje na orodju, kakor jih dela ogromna večina članstva, niso združene z nevarnostjo, posebno, ako je pri orodnih vajah potrebna asistenca in predpisano nadzorstvo.

Podzvezni svet je dne 30. januarja glede zavarovanja storil sledeči sklep:

Na marčnih občnih zborih se o zavarovanju glasuje na posebnih formularjih. Glasujejo tudi starešine, ker so prizadeti. Formular, ki ga določi O. P. naj vsebuje podatke »za«, »proti«, »vzdržal se« in podpise glasujočih. Formularji se vrnejo O. P. priporočeno in shranijo v arhivu.

Tekme.

Stari Grki so imeli olimpijske igre, pri katerih so tekmovali najboljši grški sinovi. Veliko so zahtevali od vsakega mladeniča, da se jih je smel udeležiti. Skozi celih devet mesecev se je moral skrbno pripravljati na igre. Biti je moral vzgled vestnosti, samozatajevanja, močne volje. Zato pa so bili gotovo ti tekmovalci močna obramba domovine. Tudi moderni sportni narodi stavijo večkrat težke pogoje za tekmovalce v raznih panogah: zahtevajo vestne, dolge priprave in poštenosti ter plemenitosti. Vidi se iz tega, za kako častno zadevo smatrajo tekme in koliko važnost polagajo nanje.

Tudi Orlovska zveza smatra tekme svojih članov za zelo važno stvar. Ne bi poudarjala tako svoje želje, naj se odseki in člani udeležijo telovadnih in prosvetnih tekem, če ne bi bila trdno prepričana o velikem pomenu tekem za posamezne člane, za odseke in za celo orlovstvo. Iz te zavesti izvira tudi sklep, da odsek, ki ne tekmuje, ne more imeti v tem letu nobene javne prireditve. Domovina potrebuje čim več značajnih, zavednih, globoko izobraženih fantov in mož; tem bolje se bo našemu ljudstvu godilo, čim več bo v njem poštenih in resnično izobraženih mož. V raznih društvih, zadrugah, odborih moramo imeti vedno več ljudi, ki bodo poznali razmere sedanjih časov, jih znali prav presoditi in mogli dobiti tudi sredstev, ki vodijo do ciljev.

Zato naj vsak odsek smatra za svojo častno nalogo, da se udeleži tekem. Nekaterim se zde zlasti prosvetne tekme pretežke, drugim morebiti tvarina nepotrebna za nje. Vsaka tekma je nekaj težkega. Da pa niso prosvetne tekme prav pretežke, spričuje častno število odsekov in članov, ki so se jih z lepim uspehom že lansko leto udeležili, ponekod so se člani sami med seboj pripravljali in dobro razumeli ter predelali tvarino. Seveda je prijetnejše pripravljati se na razne gledališke igre, a če bi šlo samo za te, bi po mojem mnenju orlovstva pač ne bilo treba. O važnosti socialne izobrazbe pa v današnjih časih, ko vsi stanovi čutijo, kako so njihove razmere nepovoljne, ni potrebno govoriti. Vsak bo še bolje razumel, kakšnega pomena je tudi zanj, če bo prečital knjižico Socialno vprašanje.

Zato naj se odseki z vnemo in veseljem oprimejo tega dela in se res z navdušenostjo pripravljajo za tekme. Čez deset let ali pa še prej, pa ne bo treba več dokazovati, kakšnega pomena so tekme za odsek, zakaj vsak, ki se jih bo sedaj udeleževal, bo takrat že videl sadove tega dela.

Sportni pregled.

Najprvo bomo povedali, kako se po svetu za sport zanimajo, koliko dajo zanj, kaj zidajo itd. V Brooklynu pri New Yorku gradi Fugazzy veliko sportno arenó, ki bo 100 m dolga, 60 m široka, torej velika 9600 m²; sedežev bo imela 25.000 do 30.000, stala bo pa 5 do 6 milijonov dolarjev. — Francija je dovolila za pripravo za amsterdamsko olimpiado 3.250.000 frankov, pa označajo to vsoto še zmeraj za nezadostno. — Ameriški milijarder Rockefeller je podaril univerzi Princeton 150.000 dolarjev za zgradbo sportnega igrišča. — Predilnica bombaža v Erlangenu na Nemškem je naklonila 400.000 dinarjev za zgradbo plavalnice. — Nemška telovadna zveza šteje 1.600.000 članov in članic; prvih je 1.070.000. Društev pa šteje telovadna zveza 12.400. Nemška nogometna zveza je štela že pred enim letom 800.000 članov in koraka sedaj proti milijonu. — Po amsterdamski olimpiadi 1928 bodo priredili lastno olimpiado gluhih, takoj za splošno olimpiado, tudi v Amsterdamu. — Ponekod so začeli telovaditi že po radio, in se je menda prav dobro obneslo. Samo gibov nam nihče ne more popraviti.

Če je pri nas kdo star 30 let, že pravi, da je prestar in da ni več za telovadbo. Zato vam bomo tole povedali: V Hamburgu je telovadec G. Herbst, 80 let je star, telovadi od leta 1873 naprej, in je od leta 1912 do danes predtelovadec starostne vrste. V Berlinu je 83 let stari predtelovadec V. Retzlaff; njegova vrsta sestoji iz 20 mož, starih od 60 do 80 let; vsa starostna vrsta tistega kluba pa šteje 180 telovadcev s povprečno starostjo 54 let. Berlinski telovadec Schlesinger je 72 let star, ima leseno nogo, pa telovadi še na bradlji in na krogih. V Londonu so plavali v hudem mrazu 40 metrov po Temzi, stari so bili 60 do 78 let, prvi je prišel na cilj neki 76letnik. V prav tako hudem mrazu so plavali čez Vltavo v Pragi, prvi je bil 62letni Nikodem. No, ali vidiš! — Na Angleškem je v starosti 74 let umrl Laffan, 1. častni tajnik angleškega olimpijskega odbora, ki mu je pripadal od leta 1904 dalje.

V dobi zimskega sporta smo. V gorovju Dolomiti na južnem Tirolskem je krasna gorska kotlina Cortina d' Ampezzo; tam so bile pred kratkim smuške tekme, in je presmučal Šved Lindgren 50 kilometrov v 4:11:52, 18 km pa v 1:23:55; Slovenec Janša je porabil za 18 km 1 uro 36 minut in 12 sekund, prav lep uspeh, če pomislimo, kako malo prilike in časa imamo mi za treniranje. — Smuške tekme za prvenstvo Slovenije so se vršile 6. februarja t. l. v Mojstrani pod vodstvom Jugoslovanske zimskosportne zveze. Odsotnost najboljših naših smučarjev bratov Janša, dr.

Kmeta itd. je otvorila pot do prvenstva tudi mlajšim tekmovalcem, ki so v terenski vožnji na 18 km tudi v resnici pokazali mnogo znanja in vztrajnosti, toda se za enkrat še niso čutili zrele za novo smuško skakalnico v Mojstrani in se k temu delu prvenstvenega tekmovanja niso prijaviili. Prvenstvo Slovenije se vsled tega za letos ne podeli nikomur. Rezultati so: Vožnja na 18 km: 1. Jenko Boris (Ilirija) 1 ura, 23 min., 18 sek.; 2. Predojevič Borislav (Skala) 1:24.2; 3. Režek Boris (Ilirija). — Skoki: Šubert Viktor (Hermes) 43.9 točk; 2. Kveder Janez (Skala) 38.6; 3. Golob Ladi (Skala). — Najdaljši stoječ skok dneva je dosegel Šubert (21.50 m), sploh najdaljši skok, toda s padcem, Guerra (Skala) s 26 m. — Zenska tekma: 1. Minca Rabič (Skala) 26 min., 55 sek.; 2. Franja Naglas (LSK); 3. Dana Kuralt (Skala). — Finec Raivio je presmučal 10 km v 40:24.3, 30 km pa v 2:09.13. — V St. Morieu, kjer se bodo vršile zimske olimpijske igre, so napravili smuško skakalnico, s katere bi bili mogoči skoki 80 do 90 m; pa je mednarodna smuška zveza ni potrdila, popraviti so jo morali in sedaj ne pripušta več takih skokov. Omenimo, da je skočil Skandinavec Stroemstad 69.5 m daleč, Norvežani Thams, Rund in še nekdo drugi pa 70.5 m; to so bili doslej najdaljši smuški skoki. — Od Moskve do Oslo na Norveškem je 2000 km; presmučali so jih Rusi Vasiljev, Gavin, Dementjev in Nemuhin; na dan so smučali povprečno 80 do 90 km. Od Abo na Finskem do Stockholma na Norveškem so se peljali s parnikom. — Prehajamo na drsanje. Znameniti Norvežan Evensen je predrsal 500 m v 45.1, Ballangrud 1500 m v 2:28.8 itd. Za tiste, ki se zanimajo za drsanje, povemo, da se vršijo mednarodne tekme na progah 500 m, 1500 m, 5000 m in 10.000 m. Rekorde na 500 m, 1500 m in 10.000 m ima Norvežan Mathiesen s 43.4, 2:17.4 in 17:22.6, na 5000 m ima pa rekord Norvežan Ström z 8:26.5. Amerikanec Mac Lean je predrsal 500 m tudi že v 41 sekundah, pa mu niso rekorda priznali, ker ni drsal na predpisani 400 m dolgi progi, temveč na daljši. — V novejšem času imajo tudi Nemci dobre uspehe, Meyke na primer 500 m v 48.7. — Ze večkrat smo čitali, da so tudi Rusi prvovrstni drsavci in da ne zaostajajo za Norvežani. To vidimo na novo te dni; v Oslo je zmagal 6. februarja Rus Kalinin na 500 m s 44.9, njegov rojak Kalinin je porabil 45.2 sek. 5000 m je predrsal Rus Kušin v 8:46.7, Melnikov 8:48.8, Ipolitov 8:53.7, Kalinin 8:55.9. — V 1 uri je predrsal Francoz Quaglia 30:036 km. — Svetovno in evropsko prvenstvo v umetelnem drsanju si je že tretjič priboril dunajski inženier Böckl, prvenstvo parov pa gospa Jarosz-Szabo in Wrede. — Na Dunaju so se borili za prvenstvo v hockey na ledu; zmagali so Dunajčani z 10 točkami,

pred Belgijci, Nemci itd. Hockey ima kakor nogomet dve vrati in skušamo z zakriviljeno palico spraviti žogo skoz vrata nasprotnikova.

V nogometu omenimo najprvo tekmo med Švico in Italijo, ki sta se merili doslej že trinajstkrat; zmagala je Italija 5:1. Vsega skupaj je doslej zmagala Italija petkrat, Švica trikrat, pet bojov je bilo pa neodločenih. — Petim angleškim nogometnim teknam je prisostvovalo 176.000 gledavcev, plačali so pa nad tri milijone dinarjev vstopnine. — Kakor drugod so tudi na Angleškem klubi razdeljeni v razrede in je velika sramota, če pademo iz prvega razreda v drugi razred itd. Angleškemu klubu Evertonu pretil nevarnost, da pride iz prvega v drugi razred; zato ponuja klubu Sunderland 2.750.000 dinarjev, če mu prepusti dva prvovrstna igralca. Iz Amerike pa beremo še vse nekaj drugega. Klub Giants bi rad premagal velikega svojega nasprotnika, newyorške Yankeeje in je ponudil klubu Kardinali v St. Louisu 250.000 dolarjev odškodnine, če mu prepusti igralca Hornsbyja; vrhu tega dobi Hornsby tri leta po vrsti po 50.000 dolarjev. Skupna vsota je torej 400.000 dolarjev ali 22.400.000 dinarjev. — Odkar so ustanovili Švedi svojo nogometno zvezo, so prepotovali po tujini 60.700 km; 40.000 km je pa obseg naše zemlje. — Angleški vratar Wood je igral neprestano v 225 igrah. — Romuni in Jugoslovani so se dogovorili, da bo dobil pokal kralja Aleksandra tisti, ki bo zmagal štirikrat po vrsti ali pa sploh sedemkrat. — Na Dunaju so se pa domenili Avstrijci, Čehi, Ogrji in Jugoslovani, da bodo priredili vsako leto tekme za srednjeevropski pokal; vsaka država bo postavila dve moštvi.

Maori z Nove Zelandije so najboljši igralci nogometu podobnega rugbyja. Na Francoskem so dobili 14 iger od 15 ih, samo eno so zgubili; točkov so imeli 331, Francozi pa 81. V Kanadi so Maori v prvi igri premagali Kanadce 33 : 9. Nasprotno so pa Kanadci na vsem svetu najboljši v hockeyu na ledu; nedavno so premagali izbrano švedsko moštvo 17 : 1.

V Evropo bo prišel 14 letni igralec tenisa, Coen. Tako dobro igra, da noče najboljši Amerikanec Tilden v bojih parov igrati z nikomer drugim kot z njim. — Znan francoska igravka Suzana Lenglen je v par mesecih zaslužila v Ameriki z igranjem 100.000 dolarjev.

V lahki atletiki omenimo najprvo tri Martine, ki so v teku na 800 m med prvimi petimi na svetu. Kajti poleg Peltzerja in Loweja, ki sta pretekla 800 m v 1:51.6 in 1:52.2, jih je pretekel Amerikanec Martin v 1:53, Švicar Martin v 1:53.2 in Francoz Martin v 1:53.4. — Poljak Kaczmarczyk je prehodil 2 km v 8:23.3, 3 km v 12:58, Italijan Valente pa 20 km v 1:36:59.2. — Ame-

rikanec W. Cox je pretekel 1 angleško miljo (1609.33 m) v 4:26.8, Amerikanec Hahn pa 4:17.2 in 4:15.6. Loke je pretekel (v zaprtem prostoru) 100 m v 10.8, Schwarze je vrgel kroglo 15.08 m daleč, Osborne je skočil v višino 1.985 m, Major 1.96. Nad vsemi je pa indijski dijak Mulerdži, ki je pretekel 100 yardov = 91.44 m v 9 sekundah.

Bogat indijski knez je dal napraviti areno za rokoborbo, kjer bo prostora za 60.000 gledavcev.

Atleta Rigoulot in Cadine sta dvignila 500 kg težko kolo vsak 3 cm visoko od tal.

Izborni bokser Tigue je premagal Berlenbacha in mu je sedaj odprta pot prav do prvih bokserjev. Dempsey si je pa levo roko zastrupil in so ga šestkrat operirali; pravijo, da ne bo več sposoben za boj, tudi če mu roko rešijo.

17 letni plavač Young je preplaval 36 km široko ožino Catalina pri Los Angeles v Ameriki v 15 urah in 42 minutah ter je dobil za to nagrado 25.000 dolarjev; nastopilo je k plavanju 89 plavačev in 13 plavalk. Za Youngom sta prišla čez tudi Miles Walker in Norman Ross, pred par tedni tudi znani Sullivan — ta je leta 1923 preplaval Kanal — in sedaj še gospa Hudalestonova. — Reko Delaware je pri 3°C preplavala Loti Schoemel. — Umrla je Američanka Sibila Bauer, mlada še, najboljša na svetu v hrbtnem plavanju; preplavala je 100 m v 1:22.4, 200 m v 3:03.8, 400 m v 6:24.

Ameriška avtomobilna tvrdka General Motors Company postaja Fordu zmeraj bolj nevarna; izdeluje že 30% vseh ameriških avtomobilov, Ford pa ne dosti več. — Anglež Campbell je vozil z avtomobilom, ki je imel 500 konjskih sil, 1 km tako hitro, da bi dalo to na uro 281 km. Še hitreje misli voziti angleški major Segrave; dal si je napraviti 3400 kg težek avtomobil s 1000 KS, 12 cilindrov ima, v 1 minuti porabi 18 litrov bencina. Segrave hoče doseči hitrost 350 km na uro.

Na Angleškem je lani 4643 konj dirkačev zaslužilo 700.000 funtov; 1 funt je okoli 276 dinarjev.

Pri nemški aeroplanski družbi Luftbansa sta nastavljena dva aviatika, ki sta prevozila lani 400.000 km, desetkratni zemeljski obseg. — Argentinec Pauly hoče leteti z aeroplanom čez južni tečaj; Švicar Mittelholzer potuje po Afriki, Italijan Pinedo bo potoval po Evropi, Afriki in Ameriki; Francozu Pelletier d'Oisy je dala mednarodna aviatična zveza naslov »svetovni prvak aviatike«. — Med Angleško in Indijo so vpeljali redno zrakoplovno zvezo; prvi zrakoplov je prišel v Indijo z zamudo 10 minut. — Italijan Ettore Cattaneo je prevozil z aeroplanom brez motorja 12 km v 16 minutah.

Trebnje. † Br. Matevžu Sili v spomin.

Globoka žalost je legla na naša srca, ko smo zvedeli tužno vest, da je umrl naš brat Matevž. Med prvimi je bil, ki so v naši fari ustanavljali Orla. Pa kdo bi si bil mislil, da bomo ravno njega prvega spremljali na njegovi zadnji poti? Petnajst let je bil Orel in nikdar ni pozabil orlovskih načel, marveč bila so vedno kaži pot njegovemu življenju. Njegov duh se je vedno dvigal navzgor, k Bogu. Njegova neumorna delavnost se je kazala povsod. Kjer je bilo treba kaj izvršiti, smo rekli: »Bo že Matevž naredil,« in nismo se varali. Pri vsaki predstavi je imel kako težjo vlogo. V naših organizacijah je skoro vedno zavzemal kako odborniško mesto. A svetovna vojna, zlasti večletno ujetništvo v Rusiji, mu je izčrpalo njegove moči. Ko se je zopet vrnil domov, se je z veseljem poprijel dela pri Orlu, dasi je bil že bolan. Zaradi svoje delavnosti je bil najpriljubljenejša oseba v fari. To je jasno pričal tudi njegov pogreb, ki je bil tak, da ga Trebnje menda še ni videlo enakega. Neštete množice ljudstva iz domače in bližnjih fará, Orlu in Marijina družba z zastavami, cela vrsta fantov z vencí so ga dne 25. januarja spremljali na poti k večnemu počitku. Ko so mu ob odprtem grobu pevec zapeli žalostinko in se je g. Pevc v imenu fare in v imenu Orla poslovil od njega, se je marsikomu orosilo oko. Tiho smo se vračali domov vedoč, da najlepše počastimo njegov spomin, če navdušeno in vztrajno hodimo za našimi skupnimi cilji, ki so: ostati pošten ter zvest Bogu in narodu. — Bog živi!

Jesenice.

Lani je obhajala orlovska organizacija pomemben jubilej — dvajsetletnico ustanovitve svojega prvega odseka na Jesenicah. Od svoje ustanovitve pa do danes stoji jeseniški Orel kot pionir orlovskega pokreta vedno v prvih orlovskih vrstah. Sedanji društveni prostori pa ne morejo več zajeti vsega našega gibanja. Da se izognemo pretečemu hiranju, potrebujemo nujno prostornega doma, ki bo ustrezal sedanjim potrebam. Naša bogata efektivna loterija naj služi v ta namen. Ker pa ne zmoremo sami težkega bremena, prosimo brate Orle in sestre Orlice širom Slovenije, da nam z odkupom in razpečevanjem naših sreč pomagajo do velikega cilja. Uverjeni smo, da nam ne bodo odrekli bratske pomoči ter tako prispevali kamen k zgradbi dostojnega doma v zibelki orlovstva, v katerem bo jeseniški Orel lahko v neoviranem poletu razmahnil vse svoje sile v procvit orlovstva. — Bog živi! — Orlovski loterijski odbor.

Eden tistih 42 članov, ki so sodelovali pri ustanovitvi našega Orla 1. 1905, namreč brat Fr. Frelíh, se je poslovil od nas, star

† Francè Frelíh.

36 let. Kako je z veseljem pričakoval praznovanja naše 20 letnice, dasi že s kaljo bolezní v prsih, pričá njegova želja, da bi smel iti v sprevidu in pokazati, da je po svojih 20 letih še ostal zvest temu, kar je ustanavljal v zvezi z drugimi. Bela je bila krsta, bela je bil pot, bela — čista njegova duša, ki je vse njegovo življenje odsevala srčne dobrine. Zvesti so mu bili bratje in sestre ter tovariši Skalaši, ker spremilo ga je na zadnji poti ob veliki udeležbi ljudstva četvero praporov: orlovski, orliški, skalaški in zastava prosvetnega društva. Ob govoru brata Arneža se je vsako oko zasolžilo, ganjeno od bratske ljubezni tovarišev. Brat France, hvala Ti za Tvojo zvestobo, Bog naj Ti bo plačnik!

Vrhniška srenja.

Rad se človek ozre nazaj v pretéklóst, rad se spomni svojih del. Svet mu je spomin. Isto mora gojiti tudi družba. Ob določenih časih naj bi vsaka organizacija posegla nazaj ter pokazala v besedah svoja dela. Naj mi bo dovoljeno opisati v nekaj besedah delo naše srenje. Vrhniška srenja je bila ustanovljena 30. januarja 1924. Stavljena je bila iz odsekov: Verd in Vrhnika. Sedež je bil določen na Vrhniku, kjer je še danes. Dne 1. junija 1924. je bila propagandna srenjska prireditev v Zaplani, ki so se je udeležili odseki: Verd, Vrhnika, Borovnica in Brezovica. Tedaj so bili sprejeti

tudi člani novo ustanovljenega odseka v Zaplani. Splošno je prireditev dobro izpadla. Po tej prireditvi pa je zaradi neke nepremišljene nabave prišel srenjski odbor v stisko — dolg, ki ga je mogel plačati šele v lanskem letu. 5. septembra 1925. je bila srenjska prireditev na Stari Vrhnik, kjer so nastopili že bratje novo ustanovljenega odseka Stara Vrhnika. Izpadla je dobro. Da bi se pa popolnoma rešili vsega dolga, je priredila srenja 28. februarja 1926. igro: »Sveti Vid«. Igra je svoj namen dosegla. Okrožne tekme 15. avgusta 1926 in teka na 5000 m se je od srenjskega odbora udeležil brat predsednik Jože Šušteršič ter dobil prvo častno darilo. Ena najlepših prireditev pa je bila dne 12. septembra 1926. v Bevkah pri Vrhnik. Prireditev se je vršila ob krasnem vremenu. Udeležba s strani članov je bila še dobra. Nekako ob pol 14. uri se je izpred vasi razvil pester spreved: godba, 2 pra-

pora, člani, moški naraščaj, članice, ženski naraščaj. Celo 6 narodnih noš je bilo v sprevedu. Ob 14. uri so bile slovesne večernice, ki jih je opravil tamkajšnji g. župnik. Cerkev je bila okrašena zelo okusno. Nato je šel spreved do telovadišča. Točno ob 15. uri je bil nastop članov (50), nato članic. Sledil je govor, v katerem je br. dr. Basaj v jedrnatih besedah orisal cilje orlovstva in nato izvršil zaobljubo štirinajstih članov novega odseka v Bevkah. Pač veličasten trenutek. Dalje je bil nastop naraščaja, za tem krasne skupinske vaje odseka Zaplana in skupina. Po telovadbi se je vsem v zadovoljstvo razvila prijetna domača zabava. Vsa prireditev je bila slika orlovskega dela. Dne 3. oktobra je bil izvoljen sedanji odbor. Sedaj pripadajo srenji odseki: Vrhnika, Verd, Zaplana, Stara Vrhnika, Borovnica in Bevke. Taka je zgodba naše srenje ob njeni triletnici. Bog živi!

OD SRCA DO SRCA

Orlovska pisma.

Dragi Jože!

Kakšna bo Tvoja bodočnost, ne vem. Bo li plavala Tvoja ladjica mirno čez plan življenja, ali se bo vila med kletčevjem in borila z viharji. — Kdo ve? Nes pametno je napovedati bodočnost, ko nas čas o tem, kar nosi v krilu, vsak dan vara. Zato smo v srcih vedno potniki in mogoče si tudi Ti vesel, da nas nestalnost osvoboja bili prikoran na ta košček zemlje.

Zakon narave in srca pa je vendarle tak, da mlad mož potem, ko je oddehtela pomlad in mu pogled v svoje dozorele sile in ustaljenega duha razodene, da je šinilo vanj polno poletje, — da začne tedaj meriti nebosklon nad seboj in misliti na to, da bi si ustalil dom za čas, ko se zarja poletja skloni v jesen in zimo. Njegov pogled meri pot pred seboj in že se pojavlja vprašanje: ali naj jo hodi sam? In tedaj začuti živo kakor še nikdar, da je — sam. Kljub staršem, bralom in sestram manjka vendarle nečesa, kar bi izpolnilo praznino, ki jo naenkrat zazna v svojem življenju in ki jo sam s svojim delom in življenjem ne more več izpolniti. Polasti se ga nemir osamelega, zaostalega pliča in doume, morda prvkrat v življenju, besedo božjo, govorjeno v raj: Ni dobro človeku samemu biti! In ako ne najde izživelja v kakem višjem, idealnem poklicu, ki zahteva popolno svobodo in nedeljivo srce, kakor je duhovniški ali redorniški poklic, potem bo iskal izpopolnjenja v življenjski družici.

Mlad mož namreč čuti, da njegovo življenje potrebuje nekega zunanjega vsocršenja. Manjka mu po duši in srcu sorodnega bilja, ki bi delilo z njim radost in žalost, manjka mu družice, ki bi ga s svojim ljubeznivim pojavom osrečila, kadar bi se truden vračal z dela, ki bi mu z lahno in ljubečo roko pregnala skrb, ki mu zasenčajo čelo. Ona bi prinesla šele harmonijo v njegovo življenje, z njo združen bi postal šele cel človek. S svojim solničnim vplivom mu bo olepšala življenje, ga tolažila v težkih urah in skrbela za hišo in domačijo. In če se mu dozdeva, da pozna tako bitje, da pozna dekle, ki bi mu to, kar pričakuje, mogla nuditi, potem se je oklene z mislijo in srcem. Zelja, združili z njenim svoje lastno življenje postane tako velika, da se iztrga iz družinskih vezi, zapusti očeta in mater in se drži žene. Taka je božja volja.

Odločen korak, usodna izbira, ki odloči srečo ali nesrečo njega in njegovih polomcer. Saj mora v ženskem bilju, s katerim tako tesno združijo svojo usodo, zreti ne le življenjsko družico, ki ga bo spremljala do groba, ampak v prvi vrsti mater in vzgojiteljico svojih otrok. Ne vem, če se bo tedaj, ko boš stal Ti pred to odločitvijo, našel kdo, ki bi Te dobrohotno poučil. Več kot golovo je tudi, da je potem, ko sta srce in ljubezen prevladala razum, vsako pojasnjevanje in prigovarjanje zaman. Prav zato Ti hočem sedaj, ko še trezno in pametno misliš, opozoriti na par vidikov, ki jih ne smeš pustiti izpred oči, kadar si boš izbral nevesto. Pri tem pa se zavedam, da se lotvam naloge, ki jo sam matram za jako nehrležno. Nobena stvar ni namreč težja, kakor sprijateljiti razum in ljubezen. Če vseeno poizkusim, storim to radi tega, ker mi je Tvoja sreča nad vse pri srcu.

Prvi namen zakona je blagoslov otrok. Zato mora fant, ki si izbira življenjsko družico, gledati v njej v prvi vrsti mater svojih otrok in dobro preudariti, bodo li izšli iz te zveze dobri in plemeniti otroci. Za zdravje otrok in srečo v hiši je pa v prvem redu odločilne važnosti telesno in duševno zdravje matere. Zal, da se na to še vse premalo gleda. Fant pravi: nevesta mora biti mlada, lepa, bogata, delovna, le na zdravje se večkrat pozabi.

Nauk o podedovanosti je v zadnjem času postal zelo važna znanstvena panoga in more pokazati na mnogo prav zanimivih odkritij. Seveda predalec ne smemo iti, a prav lako se ne sme tajiti dokazanih izsledkov. Gotovo je, da je vsako novorojeno bilje nekako nadaljevanje življenja svojih roditeljev, katerim popolnoma v vsem ni sicer nikoli enako, a vendar v mnogočem zelo podobno. Ta sličnost, ki se deduje, se ne raztega zgolj na zunanje oblike in postavo, na barvo in obliko las, oči, nosa, ust, ampak deduje se večkrat celo glas, kretnje, posebnosti značaja in — kar je najvažnejše — dedujejo se tudi gotova nagnjenja in dispozicije, ki globoko vplivajo na duševno življenje potomcev.

Danes vemo, da se celo nekatere bolezni podedujejo, kakor bledica, protin, naduha, vapnenje žil, sladkorna bolezen itd. Jetika sama se pa ne deduje, ampak otrok jo navadno v svojem poznejšem življenju naleze od jetičnih roditeljev, oziroma je že po svojem telesnem ustroju razpoložen za to bolezen.

Vsaka porajajoča se življenjska klica je kakor malo ogledalce, v katerem pa odseva ves človek, je kakor drobno zrno, v katerem je pa ves dotični rod zapopaden s svojimi dobrimi in slabimi nagnjenji. Zato podedovanost sega tudi v duševno življenje. Ne kakor da bi otrok od staršev dedoval dušo, ki jo ustvari Bog vsakemu posebej že ob njegovem spočetku. Duša, ki jo vdihne Bog človeku, je brez dvoma zdravo bilje. Da se pa more udeleževati, potrebuje telesa, sedež naših dušernih zmožnosti, razuma; spomina pa so živci, v prvi vrsti možgani. V kakem razmerju je duša do našega živčnega ustroja boš najlažje razumel, če Ti podam primero med organislom in orglami. Vzemimo, da je organist provrsten strokovnjak. Toda, posádi ga za polomljene, docela razglašene orgle — ne more iz njih izvabiti nobene harmonije! Duša, ki prihaja iz božjih rok je zdrava, toda če je njen sedež bolan, se tudi ona v svojih lastnostih javlja bolešno in pomanjkljivo.

V kaki meri in kako daleč se dedujejo živčne in duševne bolezni, nam danes še ni popolnoma znano. O tozadevnih stalnih pravilih sploh ne moremo še govoriti, zlasti ko opazujemo, da dednost včasih preskoči en, dva roda, da se naenkrat v tretjem pokolenju javi v nezmanjšani sili. Tudi noben otrok ne prevzame vseh lastnosti roditeljev, temveč se v vsakem izobličí eno ali drugo nagnjenje posebno izrazilo. Vedno pa ima otrok nekaj, kar imajo tudi starši in kar ga izrazilo dela njihovega potomca.

Kljub mnogim nejasnostim zato lahko mirnim srcem trdimo: Telesno in dušerno zdravi starši, ki so tudi sicer zdravega rodu, rode zdrave otroke, bolehní, živčno razrvani in duševno manj vredni starši pa imajo tudi tako potomstvo. Če le pogledamo v življenje in zgodovino, najdemo na vsak korak našo trditev podprto z dokazi. Koliko bistrih, visoko nadarjenih ljudi se mora za svojo inteligenco zahvaliti staršem! Drugod pa opazujemo, kako se bolezensko razpoloženje ali tudi dušerna pomanjkljivost, s katero se česlo druží moralna propalost, deduje iz roda v rod in povzroča neskončno gorje. More se seveda tudi zgoditi, da se slab rod veepi v dobrega in ga zdrava kri s svojo življenjsko silo prekvasi in poživí k novi moči. To se dejansko neštetokrat zgodi in se na ta način prepreči neizmerno zla. Če pa se združita dva slaba, izživeta roda, je seveda otrokova dedščina nad vse žalostna.

Premisli vse to in uridel boš, kako je res telesno in dušno zdravje predpogoj zakonske zveze. Ali ne boli moža, ki je zdrav, ako so otroci bledikavi, v razvoju zaostali revčki? Ali ne bo nesrečen, ako vidi, da so otroci prizeli tip duševno manj vredne matere in kaže vse, da bodo butci, dasi je sam razumen mož! Torej pri izbiri bodoče žene ne gre toliko za denar, ali kake postranske, osebne želje, ki so v primeri s tem, da gre za dobrobit vsega potomstva, malenkostne vrednosti. Če je količkaj upravičen strah za zdrav, normalen naraščaj, je vsak v vesti dolžan, žrtvovati svoje srčno nagnjenje in spremeniti odločitev.

Kakšne neveste si torej ne izbiraj?

Predvsem ne dekleta, katere starši so udani alkoholu. Čeprav so navidez zdrave in lepe, vendar otroci alkoholičnih staršev niso skoraj nikoli brez napak v značaju, duševnosti in vzgoji. Tudi če se ta pomanjkljaj ne pokaže lako izrazilo na njih samih, se bo tem jasneje izobličil v njihovih otrocih. Pijanec namreč z uživanjem alkohola polagoma uničí zdravo kveno dedščino svojih pradedov. Alkohol je strup, ki zadene jedro osnovnih staničnih celic, snov iz katere se poraja novo življenje (idioplasma). Zato alkoholik posreduje skvarjeno in zastrupljeno klico življenja. V njegovih otrocih se kaj rada javijo slaba nagnjenja. Razne živčne bolezni, oslabela narava, umska in nravna lopost, močne strasti itd., vse to je prežalostna dedščina pijančevih potomcev. Taki otroci so vsega pomilovanja vredni, se česlo mnogo trudijo in bore za pošteno življenje, vendar za zakon niso.

Prav tako zdravniki odločno odsvetujejo zvezo med sorodniki. To vedo tudi navadni ljudje, da taki zakoni niso dosti prida. Prepovedani so tudi po cerkvenih postavah. Zakaj? V krvi vsake rodovine je neko posebno dedno razpoloženje, v njej se skrivajo večkrat tudi slaba nagnjenja, manjredne količine, ki pa ne pridejo toliko do izraza, dokler se člani rodovine poročajo s tujo, nesorodno krvjo, ki s svežim dotokom pokrije njih nedostatek. Čim se pa vežejo sorodniki zakonsko med seboj, se pa ta enostranost podvoji in rodi usodne posledice v duševni manjrednosti, telesni zaostalosti, pohabljenosti, često zgodnji smrti takih otrok. Isti učinki so seveda tudi tam, kjer ženin sam bolehen ali duševno šibek vzame v zakon bolešno ali umsko manj vredno nevesto. Iz takega zakona se bodo rodili telesni in duševni slabiši, če ne naravnost tepci.

Dekleta, katerim so starši izhiralali za jetiko, prav tako niso za zakon. Ravno mladenke, ki nagibajo k jetiki, so po svoji zunanosti posebno rožnega izraza, mleko in kri, kakor pravijo. Tudi piškavo jabolko najprej zardeči in dozori, — a tudi prvo odpade. Najlepša barva, ki oznanja tudi jedro zdravja, je ona, ki jo solnce vžge našim dekletom in fantom pri delu na polju in travniku.

Še vse polno boleznij je, ki jih opaziš na prvi pogled in ki jih seveda ne bom tu našteval, ki Te svare, da ne sklepaš zakona s tako osebo. Odločno niso za zakon božjastni, duševno manjredni ali golovi vlačugarski tipi, katerim manjka vsak smisel za zakon in zakonsko zvestobo. Ker pa sem se v tem pismu hotel omejiti le bolj na telesno stran materinstva, bom stvari, ki se tičejo nevestinega značaja, prihranil za prihodnjic.

Današnje pismo bi Te moglo zavesti v zmotno sodbo, da pojmujem zakon čisto materialistično, zgolj iz naravnega stališča, po katerem naj zakonska vez služi le kot zibel novih, zdravih potomcev. Vendar ne mislim tako. Sicer so res prvi namen zakona otroci, vendar je v luči krščanstva zakon tudi šola trpljenja, medsebojnega prenašanja in strpnosti. Ne da se tajiti, da ulegne ravno trpljenje bili vir velike dušne lepote. Toda koliko jih je zopet, ki jih trpljenje stre! Če je le preveč zvrhana kupa gorja, ali ne bo postalo življenje pregrenko? In to sem imel pred očmi; potem na vse tisto grozno gorje, ki ga dobe v dedščino otroci duševno ali telesno manjrednih staršev. Zdravje je velik pospeševatelj in graditelj življenjske sreče, če pa si kdo vnaprej nakopava na vrat bolezen, naj se prej vpraša, je li dorastel skrbem in težavam, ki ga čakajo. Ljubezen oklepa dušo in telo in nikakor ne kaže, staviti jo na tako težko preizkušnjo. Ali se ne bo sčasoma ohladila in spremenila v prizanesljivo usmiljenje, ki bolj ponižuje, kakor prezir?

Čeprav teh stvari še ne boš takoj rabil, vendar želim, da si jih utisneš v spomin za dni, ki imajo še priti. Bodi mi prisrčno pozdravljen! Ves Troj brat Janez.

Fantje uredniku.

»Naj se Vam ne zdi odveč, ponovno pisati o zaslužjenih bratih. Slovenskemu ljudstvu manjka močne in splošne ljubezni do lastnega naroda. Ljudje niso bili vzgojeni v tej ljubezni. Samo ljubezen je zmožna velikih reči. Ker v Slovenceh ni bilo močne ljubezni do lastnega naroda, smo tako žalostno zamudili in pustili mimo iti veliki trenutek ob razsulu.«

»Ko bi se našel kdo in nam napisal povest »Dvignite Orli...!« Bolj pesmi bi morala biti podobna in obsegati naše rojstvo, rast in hrepenenje organizacije, celokupne slovenske mladine, življenje vsega rodu. To bi bil spomenik za kako važno obletnico. Tako bi imeli pred seboj v lepi besedi vse, kar je in kar bo potrebno onim, ki pridejo za nami in še niso rojeni. Pa tudi tujemu svetu bi s tem pokazali na nekaj, česar nima noben narod, nobena organizacija. Zatevala pa bi taka stvar čelaga človeka. Če bi se Pregelj nanovo rodil —! Rečem to zato, ker sem prepričan, da bo našo povest pisal le tistih eden, ki bo v organizaciji zra-

stel, ki bo ali je prešel vse ere svojega življenja v Orlu. Le tak bo imel dovolj ognja in moči in lepote za besedo, ki bo opevala poznim rodovom slavo slovenskega Orla, ki bo pesem slovenske zemlje in njenih silnih borcev za domovino in za Kristusa. Jaz verujem, da bo taka stvar enkrat napisana.«

»Dokler bo našo mladino vodila duhovščina v taki meri in s tako ljubeznijo in skrbjo, bo dobro mladini. Gotovo je tudi, da bi brez pomoči duhovščine Orle danes ne bil tam, kjer je. To mora vsakdo priznati.«

»Vsak človek ima svojo dušo, svoj slog in svoje besede. Če si besede izposojaš pri drugih, ne govore resnice in tudi sploh ne govore.«

»Prav je, da ste letos uganke ukinili. Po mojem mnenju sploh niso spadale v list, kakor je »Mladost«. Nerazumljivo se mi zdi, da je članov kdo samo radi njih težko pričakoval nove številke. Ali ni »Mladost« nekaj več kot uganarski list?«

Urednik fantom.

Predvsem moram tole povedati: Iz dneva v dan sem se pripravljaj, da bi napisal kaj zanimivega za tale kotiček, pa nisem in nisem mogel. To pa zato ne, ker nisem imel na kaj odgovoriti. Tako lepo sem si predstavljal — da bodo na moj poziv v 1. številki »Mladosti« kar romala pisma fantov iz vse slovenske dežele in pripovedovala in izpraševala... pa sem se bridko zmotil. Povem, da nisem ves ta čas prejel niti enega tozadevnega pisma. To veliko povel! Kar se Vas tiče, to, da niste soglašali z željo nekoga, ki je — kakor se mi je takrat zdelo — prosil v imenu vseh, naj radió tudi letos uči. Ali je tako? Ali sem zadel, ali nisem? Če sem, potem tisto tudi meni veliko pove, da naj bom namreč — kar lepo tiho!

Ali bom? Danes nič ne rečem. Prihodnjič Vam to odgovorim. Morda bo takrat kako drugače. Ali bo? Bomo videli! In po tem se bom tudi ravnal!

Še o nečem drugem naj Vam izprašam vest. Poglejte vrstice za zaglavjem »Iz kraja v kraj!« Samo vrstice so, ko bi morale biti strani. Je res to čuden križ, preko katerega ne moremo in ne moremo. Ne pomagajo ne opomini, ne prošnje, ne predlogi. Vedno ista pesem: ni dopisov in jih ni! Drugod ni tako! Po čeških, hrvatskih, nemških in drugih telovadnih listih ta stran ni zanemarena. Nekateri listi imajo včasih po polovico strani samih dopisov. Vejo pač, da dopisi in poročila niso samo to, kar na zunaj izgledajo. Vejo pač dobro, da taka poročila včasih zaležejo za ducat krepkih člankov. Ljudje smo; pač živa bitja, ki imamo z življenjem opravka. Zato naj se človek iz življenja uči za življenje. Tudi pri Orlih! Kar se dobrega in zdravega odigrava po odsekih drugod, nam je, če za to izvemo, v nauk in vzpod-

budo, da tudi mi tako ravnamo; kar pa je nezdravega in gnilega okrog po naših odsekih, nam je pa v opomin in svarilo, da tudi mi in naš odsek ne zaidemo in ne propademo. — Drugič mora pa »Mladost« pomagati tudi centrali, saj tudi za to je naš list tu! Centrala naj se tudi v svojem listu razgleduje okrog po slovenskem orlovskem svetu, kar bo najlažje vršila potom kontroliranja dopisov in poročil. In še nekaj je: Mi imamo že svojo zgodovino, ki tudi vnaprej neizprosno z nami raste. 20 let! Listajte letnike »Mladosti«! Česar ni v Vaših kronikah, je v njej — če je! Če pa ni in če tudi v kroniki ni, ker je nemara nikoli imeli niste in je tudi sedaj nimate, potem Vam povem, da bo šla zgodovina Vašega odseka neizogibno v pozabnost. To pa pripišite sebi, ko niste vršili niti tega, kar je v odseku najlažje.

Zato pa tale nauk: Vsak odsek, vsaka srenja, vsako okrožje, vsaka ekspozitura se mora vsako leto vsaj enkrat oglasiti v »Mladosti« s kratkim poročilom o delu in življenju v svoji ednici! Dokler tega ne dosežemo, se zavedajmo, da še nismo doumeli orlovstva ..

K. K. V. Glede ugank sem že zadnjič povedal svoje in drugih mnenje. Beri v tej številki, kaj mi je sporočil eden Tvojih vrstnikov. Tako sodijo mnogi. Na želje nekaterih se pač ni mogoče ozirati, ker bi s tem večini ne bilo prav. Zaposli se pri »Mladiki«, ki je list za to! Bog živi!

F. K. R., št. V. Dokler mi ne sporočiš svojega polnega imena, Tvoje stvari niti ne preberem. Ali res ne poznaš tozadevnih predpisov? Drugod roma tak spis tako j brezpogojno v koš. Jaz bom pa počakal, da se oglasiš in dopolniš. Upoštevaj!

TO ————— IN ————— ONO

Nove knjige.

Orlovska knjižnica.

Socialna ekonomija. Osnovni nauki v vprašanjih in odgovorih. Spisal dr. Aleš Ušeničnik, vsučiliški profesor. 21. zvezek Orlovske knjižnice. Stane nevezana 30 Din, v platno vezana 40 Din. Dobiva se pri D. N. Z. in v vseh knjigarnah. — Danes, ko je vsakdo poklican, da z volilno pravico sodeluje pri državnem, gospodarskem in socialnem življenju v državi, mora vsakdo tudi poznati glavna vprašanja in pravilna načela tega življenja. Vsaj osnovno znanje vseh teh vprašanj spada k tisti izobrazbi, ki jo mora človek danes imeti, če se noče ob vsaki priliki osramotiti s svojo nevednostjo, napačno soditi in napačno soodločevati v važnih javnih vprašanjih. V množici zmotnih načel in

programov in demagoških gesel je za državljana neobhodna potreba, da zna zrno ločiti od plev, ločiti pravo pot od zmotne. Dr. Ušeničnikovi knjižici — tako Socialno vprašanje kakor tudi Socialna ekonomija — sta tako zanesljivi, obenem pa tako jasen kačipot v tem labirintu socialnih in gospodarskih pojmov in vprašanj, da naj ne bo Orla, ki se ne bi tekom časa temeljito seznanil z vsebino obeh knjig. Njegovo obzorje se bo čudovito razširilo, inteligenca bo zrastle v presenetljivi meri in sodba o vseh javnih vprašanjih bo lahka in jasna. Fantje, če Vam je kaj za napredek lastne izobrazbe, knjigo v roke, študirajte in mislite!

Drugi izpit za mladce. 22. zvezek Orlovske knjižnice. Dobiva se pri Orlovski podzvezi. Knjižica obsega samo en del drugega izpita za mladce, namreč popis človeškega

telesna ter prvo pomoč v sili in sicer precej obširneje, kot se to zahteva pri prvem izpitu. Ta zelo praktična in potrebna veda pa ni samo za mladce, temveč za vsakogar. Zato se naj tudi člani pouče, kaj je naše telo in kako je treba v slučaju sile priskočiti na pomoč. Seveda ni dovolj znati samo povedati, temveč — kar je glavno — tudi narediti. Zato je treba pri učenju vedno tudi praktičnih vaj.

Vprašanja in naloge pri poslovnih izpiti obsega 23. zvezek Orlovske knjižnice. Poslovni izpiti niso samo izredne važnosti za pravilno in uspešno vodstvo orlovskih odsekov, temveč bodo še veliko bolj koristili članu v njegovem gospodarskem in javnem življenju. Kako voditi občne zборе, seje, sestanke, kako sestavljati vsake vrste zapisnike, kako pravilno voditi dopisovanje, blagajniške knjige itd. — to niso samo stvari, ki so potrebne Orlu, temveč vsakomur za uspešen nastop v vsem javnem življenju, pa tudi za znanje v domačem gospodarstvu potrebnega knjigovodstva. — Knjižica obsega vprašanja iz Poslovnika, Tajnika, Blagajnika in Čebelice ter pismene naloge. Kar je v knjižici posebno praktično, je to, da je pri vsakem vprašanju točno navedeno, kje se dobi odgovor. S tem je priprava za poslovni izpit za polovico olajšana. Člane pozivljemo, naj se pridno pripravljajo za poslovne izpite: imela bo od takih članov, ki položijo izpite, velike koristi organizacija, še večje pa oni sami. Knjižica se naroča pri Orlovski podzvezi ter stane 4 Din. Če se naroča posamič, je najboljše, da se plača z znamkami, ki se prilože naročilu.

*

»Mentor«. Toplo priporočamo našim fantom dijaški list »Mentor«. S prvima številkami je pokazal, da je v dobrih rokah in da ga bo s pridom bral ne samo dijak, temveč vsakdo izmed nas. Naročnina je 40 Din letno. Naroča se v Ljubljani.

Tolmačev nabiralnik.

Mladost 1926, št. 2.

Primitiven: prvoten, preprost;
substancia: podstat, bistvo, jedro;
kolega: tovariš;
operacija: delo, zdravljenje z orodjem;
rešpektirati: častiti, spoštovati;
propeler: gonilni vijak;

Vsebina 2. številke: Prosveti in omiki: K. Čerin: Vztrajaj! — Ali veš, kaj je čas? — Sv. pismo k socialnemu vprašanju. — F. Strah: Suh list. — V. Winkler: Bridkost. — V. Winkler: Ljubljana. — D. Ulaga: Na smučarskem tečaju. — F. Neubauer: Za srečo. — Br. Janez: Rimski mozaik. — V. Kocijančič: Delo in treznost. — Organizacija: Nezgodno zavarovanje pri Orlih. — Tekme. — Sportni pregled. — Iz kraja v kraj. — Od srca do srca: Orlovska pisma. — Fantje uredniku. — Urednik fantom. — To in ono: Nove knjige. — Tolmačev nabiralnik. — Za šalo. — Slike: Prosta razovka v opori (br. Kermavner). — Plovni skok iz veletoča naprej (br. Varšek). — Prehod s celim obratom (br. Pokorn). — † Francè Frelih.

tribuna: gledavski oder;
libreto: besedilo (opere);
opera: spevoigra;
dramatika: igrokazna umetnost, igranje gledaliških iger.

Iz knjige »Orlovstvo«:

korekten: brez napake, pravilen;
konkret: skupen, poseben;
orientirati se: razgledati se v čem, ravnati se;
deorganizacija: neurejena družba, razpad;
ekonomičen: gospodarski;
formulirati: prepisati, določiti;
fiziološki: prirodosloven, telesen, življenjski;
erotičen: ljubaven, ljubezenski;
iniciativnost: začetno delo, podjetnost;
deviza: geslo;
teoretičen: po golem umu, iz knjig;
kontinuiteta: stalnost, stanovitnost;
neorientiranost: nerazgledba, nerazvedba;
organ: ustrojen del žive celote, ustroj.

Za šalo.

Brez noža. Katehet: »Francek, zakaj je Adam v raj u jabelko ugriznil?« — Francék: »Ker ni imel noža!«

Rojstni dan. Micika: »Mama, kdaj je mene štorklja prinesla?« — Mama: »Trinajstega novembra.« — Micika: »O kako imenitno! Torej ravno na moj rojstni dan!«

Cisto jasno. Gost: »Ta juha ni vroča!« — Natakár: »Kako to? Saj je še pokušili niste!« — Gost: »V vrelí juhi ne bi bili držali tako dolgo palca, kó ste mi jo nesli!«

*

»Ti grdi deček ti, če bi bil jaz tvoj oče, bi te drugače vzgojil!« — »Saj še lahko postanete, moja mati je vdova.«

*

Ameriški vojak je videl v strelskem jarku v temi postavo, ki je šla mimo njega. Iskal je ravno po žepih vžigalice, jih ni mogel dobiti in je poklical onega: »Ti, slišiš, daj mi ognja!« Dotičnik mu je prižgal cigareto, in tedaj je vojak videl, da ima generala pred seboj. »Oprostite!« je dejal, »nisem videl, da ste general.« — »Nič ne de,« je odvrnil general, »samo Boga zahvali, da nisem podčastnik.«

JUGOSLOVANSKA TISKARNA V LJUBLJANI

SE PRIPOROČA ZA NAROČILA VSEH
VRST TISKOVIN ZA URADNO, PO-
SLOVNO IN ZASEBNO PORABO —
IZDELUJE TUDI KLIŠEJE ZA ENO- IN
VEČBARVNI TISK, RAZPOLAGA Z
LASTNO LITOGRAFIJO IN POSEBNIM OD-
DELKOM ZA BAKROTISK, KI IZVRŠU-
JETA RAZNOVRSTNE ILUSTRACIJE

Prodajalna K.T.D.

(prej Ničman)

Ljubljana (poleg Jugoslov. tiskarne)

Vse pisalne potrebščine, po-
dobe, molitveniki, svetlinje,
devocionalije itd.

Svoji k svojim!

ŠOLSKE ZVEZKE

raznovrstne

poslovne knjige itd.

dobavlja p. n. trgovinam na ceneje

Knjigoveznica K. T. D.
v Ljubljani

Kopitárjeva ulica št. 6/II

Naša domača
Kolinska cikorija

je izborna in izdatna.

Zelo priporočamo!

Edini slovenski zavod brez tujega kapitala je

Vzajemna zavarovalnica v Ljubljani, Dunajska c. 17

Sprejema v zavarovanje:

1. Proti požaru: a) raznovrstne izdelane stavbe kakor tudi stavbe med časom gradbe; b) vse premično blago, mobilje, zvonove in enako; c) poljake pridelke, žito in krmo.
2. Zvonove proti razpokam in prelomu.
3. Sprejema v novoustanovljenem življenjskem oddelku zavarovanje na doživetje in smrt, otroške dote, dalje rentna in ljudska zavarovanja v vseh kombinacijah.

Skupno premagamo skupne težave!

L. Mikuš

Ljubljana
Mestni trg 15

priporoča svojo zalogo
**dežnikov in soič-
nikov in
izprehodnih palc.**

Popravila točno in solidno.

TEODOR KORN

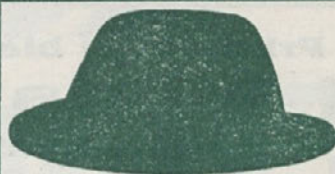
Ljubljana, Poljanska cesta 8

se priporoča cenjenemu občinstvu
za izvrševanje vsakovrstnih

**kleparskih in vodovodnih instalacij-
skih del ter za pokrivanje streh.**

Vsa stavbna in kleparska dela v priznano
solidni izvršitvi. Proračuni brezplačno in
poštne prosto. Popravila točno in po
najnižji ceni.

Podružnica v TRSTU, Via Miramare 66,
ki jo vodi poslovodja g. Franjo Jenko.

KLOBUKE, SRAJCE

kravate, dežne plašče, dežnike in dr.
modno blago kupite najceneje pri

„AMERIKANCU“, Ljubljana, Stari trg 10

Zahtevajte cenik!

Zahtevajte cenik!

Društvena nabavna zadruga v Ljubljani (Ljudski dom)

ima v zalogi:

vse potrebščine za kroj, telovadne obleke, telovadne čevlje, poslovne tiskovine in knjige za odseke.

Tiskovine za Čebelico. — Zaloga knjig „Orlovske knjižnice“. — Zaloga vseh potrebščin za šminkanje igralcev. — Sprejema vloge v Centralno Čebelico.

Kupujte pri lastnem podjetju!

Kupujte pri lastnem podjetju!

JUGOSLOVANSKA KNJIGARNA V LJUBLJANI

Parni stroj in parna turbina. Navodila za strojnike in obratovodje parnih obratov. Z mnogimi slikami. Spisal ing. Gvido Gulič. Vezana v platno Din 80.—.

Parni kotel. Učna knjiga za kurjače in posestnike parnih kotlov S slikami. Spisal ing. Gvido Gulič. Vezana Din 30.—.

Zel in plevel. Slovar naravnega zdravlilstva. Sestavil F. Magister. V dodatku: Zdravilna zelišča v podobi. V platno vezana Din 75.—, broširana Din 60.—.

Praktični sadjar. Zbirka najvažnejših sadj. nauk, pojasnjena s 24 barvanimi prilogami in 92 slikami v besedilu. Vez. Din 80.—.

Ljudski oder:

Miklova Zala. Igra v petih dejanjih.
Tihotapec. Ljudska igra v petih dejanjih.
Po dvanajstih letih. Igra v štirih dejanjih.
Kampostelski romarji. Pevska igra v štirih dejanjih.
Mlinar in njegova hči. Ljudska igra.

Seapinove svijače. Komedija v treh dejanjih.

Revček Andrejček. Ljudska igra s petjem v petih dejanjih.

Pevske točke k igri Revček Andrejček. Din 20.—.

Vsak zvezek stane Din 18.—.

Najnovejši katalog je brezplačno na razpologo.

JUGOSLOVANSKA KNJIGARNA V LJUBLJANI

Pri nakupu blaga zglasite se gotovo v trgovini

R. Miklauc „pri Škofu“ v Ljubljani, Lingarjeva ulica

kjer je že Vaš stari oče kupoval vedno dobro in trpežno blago, ker ta trgovina obstoji že skoraj 60 let. Našli bodete vedno veliko in bogato zalogo najnovejšega blaga, kakor modnega kamgarna v par sto vzorcih za moške obleke. Dekleta imajo lepo izbiro volnenega, svilnatga in perilnega blaga, kakor tudi najnovejših rut in šerp. Za neveste je na zalogi vedno lepo in trpežno blago za balo. Postrežba znano dobra in prijazna, cene strogo solidne in konkurenčne. Zato čimpreje na svidenje v trgovini

R. MIKLAUC.